

**VALSTYBINĖ MOKESČIŲ INSPEKCIJA
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS**

Apskričių valstybinėms
mokesčių inspekcijoms

2021-07-07 Nr. (18.18-31-1)RM-31605

**DĖL GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESČIO ĮSTATYMO 20 STRAIPSNIO KOMENTARO NAUJOS
REDAKCIJOS**

VMI prie FM¹, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 25 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos finansų ministro 1997 m. liepos 29 d. įsakymu Nr. 110, ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 20, 21 ir 27 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1335 2, 4 ir 7 straipsnių pakeitimo įstatymo², Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 20 straipsnio pakeitimo įstatymo³ nuostatas ir siekdama suvienodinti GPMĮ⁴ taikymo tvarką, parengė GPMĮ 20 straipsnio naujos redakcijos komentarą (apibendrintą paaiškinimą). Komentarą nuostatas suderintos su Lietuvos Respublikos finansų ministerija (2021-06-25 raštas Nr. ((14.41Mr)-5K-2020603)-6K-2103935).

Pridedama. GPMĮ 20 straipsnio komentaras, 24 lapai.

Teisės departamento direktorė

Rasa Virvilienė

Virginija Trafimovienė, tel. (8 5) 268 7932, el. p. virginija.trafimoviene@vmi.lt

¹ Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos.

² (2019 m. gruodžio 12 d. įstatymas Nr. XIII-2649).

³ (2020 m. birželio 23 d. įstatymas Nr. XIII-3084).

⁴ Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymas.

**VALSTYBINĖ
MOKESČIŲ
INSPEKCIJA**

Budžetinė įstaiga,
Vasario 16-osios g. 14,
LT-01514 Vilnius

Tel. (8 5) 2668 200,
Faks. (8 5) 212 56 04,
El. p. vmi@vmi.lt,
www.vmi.lt

Duomenys kaupiami ir saugomi
Juridinių asmenų registre,
Kodas 188659752

20 straipsnis. Neapmokestinamasis pajamų dydis

1. Neapmokestinamasis pajamų dydis (toliau – NPD) taikomas tik su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusioms pajamoms. Metinis NPD (toliau – MNPD), jei šio straipsnio 6 dalyje nenustatyta kitaip, negali būti didesnis negu 4 200 eurų, jeigu gyventojų metinės pajamos (toliau – GMP) neviršija minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, dvylikos dydžių sumos. Kai GMP viršija minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, dvylikos dydžių sumą, MNPD, jeigu šio straipsnio 6 dalyje nenustatyta kitaip, negali būti didesnis negu suma, apskaičiuota pagal šią formulę:

Gyventojui taikytinas MNPD = 4 200 – 0,17 x (GMP – dvylika minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, dydžių).

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 20, 21 ir 27 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1335 2, 4 ir 7 straipsnių pakeitimo įstatymą (2019 m. gruodžio 12 d. įstatymas Nr. XIII-2649); galiojo iki 2020 m. birželio 30 dienos).

Komentaras

1. Ši nuostata 2020 m. nebuvo taikoma, pakeista Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 20 straipsnio pakeitimo įstatymu (2020 m. birželio 23 d. įstatymas Nr. XIII-3084).

1. Neapmokestinamasis pajamų dydis (toliau – NPD) taikomas tik su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusioms pajamoms. Metinis NPD (toliau – MNPD), jei šio straipsnio 6 dalyje nenustatyta kitaip, negali būti didesnis negu 4 800 eurų, jeigu gyventojų metinės pajamos (toliau – GMP) neviršija minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, dvylikos dydžių sumos. Kai GMP viršija minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, dvylikos dydžių sumą, MNPD, jeigu šio straipsnio 6 dalyje nenustatyta kitaip, negali būti didesnis negu suma, apskaičiuota pagal šią formulę:

Gyventojui taikytinas MNPD = 4 800 – 0,19 x (GMP – dvylika minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, dydžių).

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 20 straipsnio pakeitimo įstatymą (2020 m. birželio 23 d. įstatymas Nr. XIII-3084), taikoma apskaičiuojant ir deklaruojant 2020 m. mokesčio laikotarpio pajamas).

Komentaras

1. Nuo 2009 m. sausio 1 d. neapmokestinamasis pajamų dydis (toliau – NPD) taikomas gyventojų tik su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusioms pajamoms.

2. Metinį NPD, kaip ir mėnesio NPD, nustatyta taikyti taip pat tik su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusioms pajamoms. Kitaip nei pagal iki 2008 m. gruodžio 31 d. galiojusios GPMĮ 20 straipsnio redakcijos nuostatas, tik kitokių, nesusijusių su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais apmokestinamųjų pajamų gavusiems gyventojams (pvz., gavusiems tik individualios veiklos pajamas, pajamas iš paskirstytojo pelno, palūkanas, sporto veiklos pajamas, atlikėjų veiklos pajamas, honorarą, pajamas už parduotą ar kitaip perleistą nuosavybės kilnojamąjį daiktą, kurį privaloma teisiškai registruoti Lietuvoje, taip pat nekilnojamąjį daiktą, esantį Lietuvoje, pajamas iš turto nuomos ir pan.), teisė prisitaikyti MNPD nėra numatyta.

3. Kai gyventojų 2020 m. mokesčio laikotarpio metinės pajamos neviršija dvylikos minimalios mėnesinės algos (toliau – MMA), galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, dydžių sumos, tai MNPD yra 4800 eurų. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. liepos 3 d. nutarimu Nr. 669 „Dėl minimaliojo darbo užmokesčio“ patvirtinta minimali mėnesinė alga

(toliau – MMA) – 607 Eur. Vadinasi, 4800 eurų MNPD bus taikomas gyventojams, kurių 2020 m. metinės su darbo santykiais susijusios pajamos neviršys 7284 (607 eurų x 12 mėn.) eurų sumos.

Kai gyventojų metinės pajamos yra didesnės nei dvylika MMA, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, dydžių, tai MNPD yra kintamas dydis, apskaičiuojamas pagal formulę, vadovaujantis principu, kad didėjant metinėms pajamoms, taikomas vis mažesnis MNPD.

Pavyzdžiai

1. Gyventojų 2020 m. metinės pajamos – 12000 eurų su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų (neatėmus sveikatos draudimo įmokų, socialinio draudimo įmokų, pajamų mokesčio). Taikytinas MNPD apskaičiuojamas taip:

$$12000 - 7284 (607 \text{ Eur} \times 12 \text{ mėn.}) = 4716 \text{ Eur};$$

$$4716 \times 0,19 = 896,04 \text{ Eur};$$

$$4800 - 896,04 = 3903,96 \text{ Eur}.$$

Vadinasi, šiam gyventojui 2020 m. mokestiniu laikotarpiu taikytinas MNPD yra 3903,96 Eur.

4. Pagal GPMĮ 2 straipsnio 34 dalį su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusiomis pajamomis laikomos ne tik pajamos, gautos iš šio straipsnio 31 dalyje (žr. GPMĮ 2 straipsnio 31 dalies komentarą) nurodytos veiklos, bet ir individualios įmonės savininko iš individualios įmonės, ūkinės bendrijos tikrojo nario iš ūkinės bendrijos ar mažosios bendrijos nario iš mažosios bendrijos gauta suma, neviršijanti sumos, nuo kurios pagal Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo nuostatas skaičiuojamos ir mokamos įmonės savininko, ūkinės bendrijos tikrojo nario ar mažosios bendrijos nario valstybinio socialinio draudimo įmoka (išsamiau – žr. GPMĮ 2 straipsnio 34 dalies komentarą). Atsižvelgus į tai, MNPD yra taikomas ir individualios įmonės savininkui, ūkinės bendrijos tikrajam nariui ir mažosios bendrijos nariui, atitinkamą iš individualios įmonės, ūkinės bendrijos ar mažosios bendrijos gautos išmokos sumą priskyrusiam su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais pajamoms.

5. Nors MNPD yra atimamas tik iš pajamų, susijusių su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais, tačiau, apskaičiuojant gyventojui taikytiną MNPD, atsižvelgiama ne tik į šios rūšies pajamas, bet ir į kitas metines pajamas, nurodytas šio straipsnio 7 dalyje. Kai gyventojų gautos 2020 m. metinės pajamos, nurodytos šio straipsnio 7 dalyje, yra 32 547,16 Eur ar didesnės, MNPD netaikomas.

Pavyzdžiai

1. Gyventojų 2020 m. kiekvieno mėnesio darbo užmokestis įmonėje – 1500 Eur, 2020 m. darbo užmokestis – 18000 Eur. Gyventojų prašymu, įmonėje 2020 m. sausio-birželio mėn. pagal iki 2020 m. birželio 30 d. galiojusias šio straipsnio 2 dalies nuostatas buvo taikytas 198,19 Eur mėnesio NPD, liepos-gruodžio mėn. – po 230,33 Eur, per metus pritaikyta 2571,12 Eur (198,19 x 6 + 230,33 x 6).

Be to, gyventojas gavo dar 10000 Eur autorinių atlyginimų. Visos mokestinio laikotarpio pajamos yra 28000 Eur.

Įvertinus visas metines pajamas, taikytas MNPD yra 863,96 Eur (28000 – 7284; 20716 x 0,19; 4800 – 3936,04). Metinis NPD sumažėjo 1707,16 Eur (2571,12 – 863,96).

Gyventojui pagal GPMĮ 27 straipsnio 2 dalies 2 punktą atsiranda pareiga pateikti metinę pajamų mokesčio deklaraciją ir GPMĮ 20 straipsnyje nustatyta tvarka perskaičiuoti taikytiną MNPD.

Nuo 1707,16 Eur skirtumo, apskaičiuoto iš faktiškai pritaikytos NPD 2571,12 Eur sumos atėmus taikytiną 863,96 Eur metinį NPD, gyventojas iki 2021 m. gegužės 2 dienos turės sumokėti pajamų mokesčių.

Gyventojas, nors ir turintis teisę į NPD, gali atsisakyti NPD ar jo dalies taikymo mokestiniu laikotarpiu (žr. 5 dalies komentarą).

2. Gyventojų 2020 m. su darbo santykiais susijusios pajamos – 33100 Eur. MNPD netaikomas, nes jis yra lygus 0:

33100 – 7284; 25816 x 0,19; 4800 - 4905,04 = - 105,04 (neigiama suma laikoma 0).

6. Nors pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 20 straipsnio pakeitimo įstatymą (2020-06-23 įstatymas Nr. XIII-3084) komentuojamo GPMĮ 20 straipsnio 1 dalies nuostata galiojo nuo 2020 m. liepos 1 d. iki 2020 m. gruodžio 31 dienos, tačiau, taikant jo nuostatas, nustatyta, kad: „Mokestį išskaičiuojančio asmens ir gyventojų, gavusio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusias pajamas, abipusiu susitarimu dėl iki šio įstatymo įsigaliojimo taikyto ir po šio įstatymo įsigaliojimo pasikeitusio neapmokestinamojo pajamų dydžio gyventojų pajamų mokestis gali būti perskaičiuojamas iki 2020 m. gruodžio 31 d. Pasibaigus 2020 metų mokestiniam laikotarpiui, dėl pasikeitusio neapmokestinamojo pajamų dydžio mokėtinas gyventojų pajamų mokestis perskaičiuojamas, kai gyventojas Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 27 straipsnyje nustatyta tvarka pateikia metinę pajamų mokesčio deklaraciją, o susidariusi gyventojų pajamų mokesčio permoka įskaitoma arba grąžinama Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatyme nustatyta tvarka.“

Atsižvelgiant į tai, esant darbdavio ir darbuotojo susitarimui, NPD ir pajamų mokestis gali būti perskaičiuojami ne vėliau nei iki 2020 m. gruodžio 31 dienos.

Pavyzdžiai

1. Darbuotojo 2020 m. sausio – birželio mėnesių 607 Eur darbo užmokesčiui 350 Eur NPD pritaikytas 6 kartus. Nepritaikyta MNPD dalis – 300 Eur (50 Eur x 6 mėn.). Darbuotojo ir darbdavio susitarimu, išmokant liepos mėn. darbo užmokestį, gali būti taikomas 607 Eur (400 Eur NPD + 207 Eur nepritaikyta MNPD dalis) ir pajamų mokestis neišskaičiuojamas. Rugsėjo mėn. darbo užmokesčiui gali būti taikomas ne tik 400 Eur NPD, bet ir nepritaikyta MNPD dalis - 93 Eur (300 - 207), pajamų mokestį išskaičiuojant nuo 114 Eur darbo užmokesčio: 607 - (400 + 93). Rugsėjo mėnesio ir vėlesnių mėnesių darbo užmokesčiui taikomas 400 Eur NPD.

2. Gyventojų 2020 m. metinės pajamos (darbo užmokestis) – 12000 Eur (1000 Eur per mėnesį). Sausio – birželio mėnesiais jam pritaikyta po 283,19 Eur NPD, iš viso 1699,14 Eur. Pagal pakeistą NPD formulę nuo 2020 m. liepos 1 d. darbo užmokesčiui per mėnesį taikomas 325,33 Eur (1000-607; 393x 0,19; 400-74,67) NPD, ir liepos-gruodžio mėn. pritaikoma 1951,98 Eur (325,33 Eurx6 mėn.), o per visus 2020 m. – 3651,12 Eur (1699,14+1951,98). Pagal naują MNPD formulę jis yra 3903,96 Eur (12000-7284; 4716x0,19; 4800-896,04). 252,84 Eur (3903,96 - 3651,12) – nepritaikyto MNPD dalis. Visas MNPD pritaikomas, gyventojui pateikus metinę pajamų mokesčio deklaraciją, kurioje apskaičiuota pajamų mokesčio permoka grąžinama gyventojui.

Gyventojų ir darbdavio susitarimu, visas NPD gali būti perskaičiuojamas, pavyzdžiui, gruodžio mėn. darbo užmokesčiui pritaikant 652,84 Eur (400+252,84) mėnesio NPD.

Darbdavio ir darbuotojo susitarimu, mokestiniu laikotarpiu NPD taip pat gali būti perskaičiuojamas, kai pritaikytas per didelis NPD, o perskaičiuotas mokėtinas pajamų mokestis sumokamas į biudžetą iki 2020 m. gruodžio 31 dienos.

7. Šio straipsnio 6 dalyje nurodytiems riboto darbingumo asmenims nustatyti kitokie MNPD, taikomi neatsižvelgiant į gautų metinių pajamų sumas (žr. šio straipsnio 6 dalies komentarą).

1. Neapmokestinamasis pajamų dydis (toliau – NPD) taikomas tik su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusioms pajamoms. Metinis NPD (toliau – MNPD), jei šio straipsnio 6 dalyje nenustatyta kitaip, negali būti didesnis negu 4 800 eurų, jeigu gyventojų metinės pajamos (toliau – GMP) neviršija minimalios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, dvylikos dydžių sumos. Kai GMP viršija minimalios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, dvylikos dydžių sumą, MNPD, jeigu šio straipsnio 6 dalyje nenustatyta kitaip, negali būti didesnis negu suma, apskaičiuota pagal šią formulę:

Gyventojui taikytinas MNPD = 4 800 – 0,18 x (GMP – dvylika minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, dydžių).

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 20, 21 ir 27 straipsnių pakeitimo įstatymo NR. XIII-1335 2, 4 ir 7 straipsnių pakeitimo įstatymą (2019 m. gruodžio 12 d. įstatymas Nr. XIII-2649), taikoma apskaičiuojant ir deklaruojant 2021 m. ir vėlesnio mokestinio laikotarpio pajamas).

Komentaras

1. Nuo 2009 m. sausio 1 d. neapmokestinamasis pajamų dydis (toliau – NPD) taikomas gyventojui tik su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusioms pajamoms.

2. Metinį NPD, kaip ir mėnesio NPD, nustatyta taikyti taip pat tik su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusioms pajamoms. Kitaip nei pagal iki 2008 m. gruodžio 31 d. galiojusios GPMĮ 20 straipsnio redakcijos nuostatas, tik kitokių, nesusijusių su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais apmokestinamųjų pajamų gavusiems gyventojams (pvz., gavusiems tik individualios veiklos pajamas, pajamas iš paskirstytojo pelno, palūkanas, sporto veiklos pajamas, atlikėjų veiklos pajamas, honorarą, pajamas už paruoštą ar kitaip perleistą nuosavybės kilnojamąjį daiktą, kurį privaloma teisiškai registruoti Lietuvoje, taip pat nekilnojamąjį daiktą, esantį Lietuvoje, pajamas iš turto nuomos ir pan.), teisė prisitaikyti MNPD nėra numatyta.

3. Kai gyventojas 2021 m. mokestinio laikotarpio metinės pajamos neviršija dvylikos minimalios mėnesinės algos (toliau – MMA), galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, dydžių sumos, tai MNPD yra 4 800 eurų. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. spalio 14 d. nutarimu Nr. 1114 „Dėl 2021 metais taikomo minimaliojo darbo užmokesčio“ patvirtinta minimali mėnesinė alga (toliau – MMA) – 642 Eur. Vadinasi, 4 800 eurų MNPD bus taikomas gyventojams, kurių 2021 m. mokestinio laikotarpio metinės pajamos neviršys 7 704 eurų (642 eurų x 12 mėn.) sumos.

Kai gyventojas metinės pajamos yra didesnės nei dvylika MMA, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, dydžių, tai MNPD yra kintamas dydis, apskaičiuojamas pagal formulę, vadovaujantis principu, kad didėjant metinėms pajamoms, taikomas vis mažesnis MNPD.

Pavyzdžiai

1. Gyventojas 2021 m. metinės pajamos – 12 000 Eur su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų (neatėmus sveikatos draudimo įmokų, socialinio draudimo įmokų, pajamų mokesčio). Taikytinas MNPD apskaičiuojamas taip:

$$12\,000 - 7\,704 (642 \text{ Eur} \times 12 \text{ mėn.}) = 4\,296 \text{ Eur};$$

$$4\,296 \times 0,18 = 773,28 \text{ Eur};$$

$$4\,800 - 773,28 = 4\,026,72 \text{ Eur}.$$

Vadinasi, šiam gyventojui 2021 m. mokestiniu laikotarpiu taikytinas MNPD yra 4 026,72 Eur.

4. Pagal GPMĮ 2 straipsnio 34 dalį su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusiomis pajamomis laikomos ne tik pajamos, gautos iš šio straipsnio 31 dalyje (žr. GPMĮ 2 straipsnio 31 dalies komentarą) nurodytos veiklos, bet ir individualios įmonės savininko iš individualios įmonės, ūkinės bendrijos tikrojo nario iš ūkinės bendrijos ar mažosios bendrijos nario iš mažosios bendrijos gauta suma, neviršijanti sumos, nuo kurios pagal Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo nuostatas skaičiuojamos ir mokamos įmonės savininko, ūkinės bendrijos tikrojo nario ar mažosios bendrijos nario valstybinio socialinio draudimo įmokos (išsamiau – žr. GPMĮ 2 straipsnio 34 dalies komentarą). Atsižvelgus į tai, MNPD yra taikomas ir individualios įmonės savininkui, ūkinės bendrijos tikrajam nariui ir mažosios bendrijos nariui, atitinkamą iš individualios įmonės, ūkinės bendrijos ar mažosios bendrijos gautos išmokos sumą priskyrusiam su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais pajamoms.

5. Nors MNPD yra atimamas tik iš pajamų, susijusių su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais, tačiau, apskaičiuojant gyventojui taikytiną MNPD, atsižvelgiama ne tik į šios rūšies pajamas, bet ir į kitas metines pajamas, nurodytas šio straipsnio 7 dalyje. Kai gyventojas gautas 2021 m. metinės pajamos, nurodytos šio straipsnio 7 dalyje, yra 34 370,67 eurų ar didesnės, MNPD netaikomas.

Pavyzdžiai

1. Gyventojas 2021 m. kiekvieno mėnesio darbo užmokestis įmonėje – 1 500 Eur, 2021 m. darbo užmokestis – 18 000 Eur. Gyventojas prašymu, įmonėje buvo taikytas 245,56 Eur mėnesio NPD, per metus pritaikyta 2 946,72 Eur (245,56 x 12).

Be to, gyventojas gavo 10 000 Eur autorinių atlyginimų. Visos mokestinio laikotarpio pajamos yra 28 000 Eur.

Įvertinus visas metines pajamas, taikytinas MNPD yra 1 146,72 Eur (28 000 – 7 704; 20 296 x 0,18; 4 800 – 3 653,28). Metinis NPD sumažėjo 1 800 Eur (2 946,72 – 1 146,72).

Gyventojui pagal GPMĮ 27 straipsnio 2 dalies 2 punktą atsiranda pareiga pateikti metinę pajamų mokesčio deklaraciją ir GPMĮ 20 straipsnyje nustatyta tvarka perskaičiuoti taikytiną MNPD.

Nuo 1 800 Eur skirtumo, apskaičiuoto iš faktiškai pritaikytos NPD 2 946,72 Eur sumos atėmus taikytiną 1 146,72 Eur metinį NPD, gyventojas iki 2022 m. gegužės 2 dienos turės sumokėti pajamų mokestį.

Gyventojas, nors ir turintis teisę į NPD, gali atsisakyti NPD ar jo dalies taikymo mokestiniu laikotarpiu (žr. 5 dalies komentarą).

2. Gyventojas 2021 m. su darbo santykiais susijusios pajamos – 35 100 Eur. MNPD netaikomas, nes jis yra lygus 0:

$$35\,100 - 7\,704; 27\,396 \times 0,18; 4\,800 - 4\,931,28 = -131,28 \text{ (neigiama suma laikoma 0).}$$

6. Darbdavio ir darbuotojo susitarimu, mokestiniu laikotarpiu NPD gali būti perskaičiuojamas, o perskaičiuotas mokėtinas pajamų mokestis dėl per didelio ar per mažo pritaikyto NPD sumokamas į biudžetą arba gražinamas iki to mokestinio laikotarpio, kurio NPD taikomas, pabaigos. Darbo užmokesčio gavimo vietoje neperskaičiuotas pajamų mokestis perskaičiuojamas pagal gyventojas pateiktą metinę pajamų mokesčio deklaraciją, kurioje apskaičiuota permokėta mokesčio suma gražinama į kredito įstaigoje turimą gyventojas sąskaitą arba įskaitoma mokestinei nepriemokai padengti.

7. Šio straipsnio 6 dalyje nurodytiems riboto darbingumo asmenims nustatyti kitokie MNPD, taikomi neatsižvelgiant į gautų metinių pajamų sumas (žr. šio straipsnio 6 dalies komentarą).

2. Jeigu šio straipsnio 6 dalyje nenustatyta kitaip, NPD mokestiniu laikotarpiu taikomas tokia tvarka:

1) gyventojui, kurio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos per mėnesį neviršija minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, vieno dydžio, taikomas mėnesio NPD yra 350 eurų;

2) gyventojui, kurio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos per mėnesį viršija minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, vieną dydį, taikytinas mėnesio NPD apskaičiuojamas pagal šią formulę:

Gyventojui taikytinas mėnesio NPD = 350 – 0,17 x (gyventojas mėnesio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos – minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, vienas dydis).

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 20, 21 ir 27 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1335 2, 4 ir 7 straipsnių pakeitimo įstatymą (2019 m. gruodžio 12 d. įstatymas Nr. XIII-2649), galiojo nuo 2020 m. sausio 1 d. iki 2020 m.

birželio 30 d. Pakeista Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 20 straipsnio pakeitimo įstatymu (2020 m. birželio 23 d. įstatymas Nr. XIII-3084).

Komentaras

1. Nuo 2020 m. sausio 1 d. iki birželio 30 d. gyventojui, kurio su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos yra ne didesnės kaip minimalios mėnesinės algos (MMA), galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, vienas dydis, taikomas mėnesio NPD yra 350 Eur. 2020 m. sausio 1 d. galiojanti MMA yra 607 Eur, vadinasi, 2020 m. sausio-birželio mėnesiais 350 Eur NPD taikytinas tiems gyventojams, kurių mėnesio su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos nėra didesnės kaip 607 Eur.

2. Kai gyventojas pajamos yra didesnės nei MMA, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, vienas dydis, tai mėnesio NPD yra kintamas dydis, apskaičiuojamas pagal formulę, vadovaujantis principu, kad didėjant pajamoms, taikomas vis mažesnis NPD.

Pavyzdžiai

1. Gyventojas 2020 m. sausio mėnesį gavo 1000 Eur su darbo santykiais susijusių pajamų (neatėmus sveikatos draudimo įmokų, socialinio draudimo įmokų, pajamų mokesčio). Jam taikytinas mėnesio NPD apskaičiuojamas taip:

$1000 - 607$ (2019-01-01 MMA 1 dydis) = 393 Eur;

$393 \times 0,17$ (koeficientas) = 66,81 Eur;

$350 - 66,81 = 283,19$ Eur.

Vadinasi, šiam gyventojui sausio mėnesį taikomas 283,19 Eur NPD.

2. Gyventojas 2020 m. kovo mėn. iš darbdavio gavo 860 Eur darbo užmokesį ir 60 Eur ligos išmoką už dvi pirmąsias ligos dienas, iš viso 920 Eur. Jam taikytinas mėnesio NPD apskaičiuojamas taip:

$920 - 607 = 313$ Eur; $313 \times 0,17 = 53,21$; $350 - 53,21 = 296,79$ Eur.

Atsižvelgiant į tai, kad 2020 m. darbo užmokesčiui (išskyrus apskaičiuotą 2018 m. ar ankstesniais mokestiniais laikotarpiais) taikomas 20 proc. pajamų mokesčio tarifas, o ligos išmokai – 15 proc., 296,79 Eur mėnesio NPD darbo užmokesčiui ir ligos pašalpai taikomas proporcingai. Apskaičiuojama:

- kokią dalį (procentais) tarp visų kovo mėnesio su darbo santykiais susijusių pajamų sudaro ligos išmoka:

$60 \times 100 : 920 = 6,52\%$;

- kokia NPD suma tenka ligos išmokai: 19,36 Eur ($296,79 \text{ Eur} \times 6,52 : 100$);

- kokia NPD suma tenka darbo užmokesčiui: 277,43 Eur ($296,79 - 19,36$).

Iš ligos išmokos (apmokestinamos 15 proc. pajamų mokesčiu) atimama 19,36 Eur NPD suma, iš darbo užmokesčio sumos (apmokestinamos 20 proc. pajamų mokesčiu) – 277,43 Eur NPD suma.

3. Gyventojas 2020 m. balandžio mėnesį gavo 1000 Eur darbo užmokesį už 2020 m. kovo mėnesį ir 600 Eur darbo užmokesį, apskaičiuotą už 2018 m. (ankstesnių metų) mėnesį, iš viso – 1600 Eur. Jam taikytinas mėnesio NPD apskaičiuojamas taip:

$1600 - 607$; $993 \times 0,17$; $350 - 168,81 = 181,19$ Eur.

Atsižvelgiant į tai, kad 2020 m. mokestinio laikotarpio darbo užmokesčiui taikomas 20 proc. pajamų mokesčio tarifas, o apskaičiuotam 2018 m. ar ankstesniais mokestiniais laikotarpiais, – 15 proc. pajamų mokesčio tarifas, mėnesio NPD darbo užmokesčio sumoms, apskaičiuotoms 2020 m. ir 2018 m. (ankstesniais metais), taikomas proporcingai. Apskaičiuojama, kokią dalį (procentais) tarp visų balandžio mėnesį gautų su darbo santykiais susijusių pajamų sudaro 2018 m. (ankstesnių metų) darbo užmokesis:

$600 \times 100 : 1600 = 37,5\%$;

- kokia NPD suma tenka 2018 m. (ankstesnių metų) darbo užmokesčiui: 67,95 Eur ($181,19 \times 37,5 : 100$);

- kokia NPD suma tenka 2020 m. kovo mėn. darbo užmokesčiui: 113,24 Eur ($181,19 - 67,95$).

Iš 2018 m. (ankstesnių metų) darbo užmokesčio sumos (apmokestinamos 15 proc. pajamų mokesčiu) atimama 67,95 Eur NPD suma, iš 2020 m. kovo mėn. darbo užmokesčio sumos (apmokestinamos 20 proc. pajamų mokesčiu) – 113,24 Eur.

Einamaisiais kalendoriniais metais pasikeitus MMA, apskaičiuojant gyventojui taikytiną mėnesio NPD, ir toliau turi būti atsižvelgiama į tą MMA dydį, kuris galiojo tų metų sausio 1 dieną.

3. Gyventojui, kurio su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos yra 2666 Eur per mėnesį ir didesnės, mėnesio NPD netaikomas, nes pagal mėnesio NPD formulę jis yra lygus nuliui.

4. Šio straipsnio 6 dalyje nurodytiems riboto darbingumo asmenims nustatyti didesni mėnesio NPD yra taikomi, neatsižvelgiant į jų gaunamų mėnesio su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų sumas (žr. šio straipsnio 6 dalies komentarą).

2. Jeigu šio straipsnio 6 dalyje nenustatyta kitaip, NPD mokestiniu laikotarpiu taikomas tokia tvarka:

1) gyventojui, kurio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos per mėnesį neviršija minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, vieno dydžio, taikomas mėnesio NPD yra 400 eurų;

2) gyventojui, kurio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos per mėnesį viršija minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, vieną dydį, taikytinas mėnesio NPD apskaičiuojamas pagal šią formulę:

Gyventojui taikytinas mėnesio NPD = 400 – 0,19 x (gyventojų mėnesio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos – minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, vienas dydis).

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 20 straipsnio pakeitimo įstatymą (2020 m. birželio 23 d. įstatymas Nr. XIII-3084), taikoma nuo 2020 m. liepos 1 d. iki 2020 m. gruodžio 31 d.).

Komentaras

1. Pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 20 straipsnio pakeitimo įstatymą (2020 m. birželio 23 d. įstatymas Nr. XIII-3084) gyventojams, kurių mėnesio su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos yra ne didesnės nei minimalios mėnesinės algos (MMA), galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, vienas dydis, nuo 350 Eur buvo padidintas iki 400 Eur. 2020 m. sausio 1 d. galiojanti MMA yra 607 Eur, vadinasi, 400 Eur NPD taikytinas tiems gyventojams, kurių 2020 m. liepos mėnesį ar vėlesnį mėnesį gautos su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos nėra didesnės nei 607 Eur. 2020 m. birželio 23 d. įstatymo Nr. XIII-3084 2 straipsnyje „Įstatymo įsigaliojimas, įgyvendinimas ir taikymas“ nustatyta, kad įstatymas įsigalioja 2020 m. liepos 1 d., taigi 400 Eur arba pagal formulę apskaičiuotas NPD yra taikomas nuo 2020 m. liepos 1 d. išmokamam darbo užmokesčiui, nesvarbu, kurio mėnesio darbo užmokestis yra išmokamas.

2. Kai gyventojų pajamos yra didesnės nei MMA, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, vienas dydis, tai mėnesio NPD yra kintamas dydis, apskaičiuojamas pagal formulę, vadovaujantis principu, kad didėjant pajamoms, taikomas vis mažesnis NPD.

Pavyzdžiai

1. Gyventojas 2020 m. liepos mėnesį gavo 1000 Eur su darbo santykiais susijusių pajamų (neatėmus sveikatos draudimo įmokų, socialinio draudimo įmokų, pajamų mokesčio). Jam taikytinas mėnesio NPD apskaičiuojamas taip:

1000 - 607 (2020-01-01 MMA 1 dydis) = 393 Eur;

393 x 0,19 (koeficientas) = 74,67 Eur;

$400 - 74,67 = 325,33$ Eur.

Vadinasi, šiam gyventojui liepos mėnesį taikomas 325,33 Eur NPD.

2. Gyventojas 2020 m. rugsėjo mėn. iš darbdavio gavo 860 Eur darbo užmokestį ir 60 Eur ligos išmoką už dvi pirmąsias ligos dienas, iš viso 920 Eur. Jam taikytinas mėnesio NPD apskaičiuojamas taip:

$920 - 607 = 313$; $313 \times 0,19 = 59,47$; $400 - 59,47 = 340,53$ Eur.

Atsižvelgiant į tai, kad 2020 m. darbo užmokesčiui (išskyrus apskaičiuotą 2018 m. ar ankstesniais mokestiniais laikotarpiais) taikomas 20 proc. pajamų mokesčio tarifas, o ligos išmokai – 15 proc., 340,53 Eur mėnesio NPD darbo užmokesčiui ir ligos pašalpai taikomas proporcingai. Apskaičiuojama:

- kokią dalį (procentais) tarp visų rugsėjo mėnesio su darbo santykiais susijusių pajamų sudaro ligos išmoka:

$60 \times 100 : 920 = 6,5217\%$;

- kokia NPD suma tenka ligos išmokai: 22,21 Eur ($340,53 \text{ Eur} \times 6,5217 : 100$);

- kokia NPD suma tenka darbo užmokesčiui: 318,32 Eur ($340,53 - 22,21$).

Iš ligos išmokos (apmokestinamos 15 proc. pajamų mokesčiu) atimama 22,21 Eur NPD suma, iš darbo užmokesčio sumos (apmokestinamos 20 proc. pajamų mokesčiu) – 318,32 Eur NPD suma.

3. Gyventojas 2020 m. rugsėjo mėnesį gavo 1000 Eur darbo užmokestį už 2020 m. rugpjūčio mėnesį ir 600 Eur darbo užmokestį, apskaičiuotą už 2018 m. (ankstesnių metų) mėnesį, iš viso – 1600 Eur. Jam taikytinas mėnesio NPD apskaičiuojamas taip:

$1600 - 607$; $993 \times 0,19$; $400 - 188,67 = 211,33$ Eur.

Atsižvelgiant į tai, kad 2020 m. mokestinio laikotarpio darbo užmokesčiui taikomas 20 proc. pajamų mokesčio tarifas, o apskaičiuotam 2018 m. ar ankstesniais mokestiniais laikotarpiais, - 15 proc. pajamų mokesčio tarifas, mėnesio NPD darbo užmokesčio sumoms, apskaičiuotoms 2020 m. ir 2018 m. (ankstesniais metais), taikomas proporcingai.

Apskaičiuojama:

- kokią dalį (procentais) tarp visų rugsėjo mėnesį gautų su darbo santykiais susijusių pajamų sudaro 2018 m. (ankstesnių metų) darbo užmokestis:

$600 \times 100 : 1600 = 37,5\%$;

- kokia NPD suma tenka 2018 m. (ankstesnių metų) darbo užmokesčiui: 79,25 Eur ($211,33 \times 37,5 : 100$);

- kokia NPD suma tenka 2020 m. rugpjūčio mėn. darbo užmokesčiui: 132,08 Eur ($211,33 - 79,25$).

Iš 2018 m. (ankstesnių metų) darbo užmokesčio sumos (apmokestinamos 15 proc. pajamų mokesčiu) atimama 79,25 Eur NPD suma, iš 2020 m. rugpjūčio mėn. darbo užmokesčio sumos (apmokestinamos 20 proc. pajamų mokesčiu) – 132,08 Eur NPD.

Einamaisiais kalendoriniais metais pasikeitus MMA, apskaičiuojant gyventojui taikytiną mėnesio NPD, ir toliau turi būti atsižvelgiama į tą MMA dydį, kuris galiojo tų metų sausio 1 dieną.

3. Gyventojui, kurio su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos yra 2 712,26 Eur per mėnesį ir didesnės, mėnesio NPD netaikomas, nes pagal NPD formulę jis yra lygus nuliui: $2712,26 - 607$; $2105,26 \times 0,19$; $400 - 400 = 0$.

4. Šio straipsnio 6 dalyje nurodytiems riboto darbingumo asmenims nustatyti didesni mėnesio NPD yra taikomi, neatsižvelgiant į jų gaunamų mėnesio su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų sumas (žr. šio straipsnio 6 dalies komentarą).

2. Jeigu šio straipsnio 6 dalyje nenustatyta kitaip, NPD mokestiniu laikotarpiu taikomas tokia tvarka:

1) gyventojui, kurio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos per mėnesį neviršija minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, vieno dydžio, taikomas mėnesio NPD yra 400 eurų;

2) gyventojui, kurio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos per mėnesį viršija minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, vieną dydį, taikytinas mėnesio NPD apskaičiuojamas pagal šią formulę:

Gyventojui taikytinas mėnesio NPD = 400 – 0,18 x (gyventojų mėnesio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos – minimaliosios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, vienas dydis).

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 20, 21 ir 27 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1335 2, 4 ir 7 straipsnių pakeitimo įstatymą (2019 m. gruodžio 12 d. įstatymas Nr. XIII-2649), taikoma apskaičiuojant ir deklaruojant 2021 m. ir vėlesnio mokestinio laikotarpio pajamas).

Komentaras

1. 2021 m. sausio 1 d. galiojanti MMA yra 642 Eur, vadinasi, 400 Eur NPD taikytinas tiems gyventojams, kurių 2021 m. mėnesio su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos nėra didesnės nei 642 Eur.

2. Kai gyventojų mėnesio su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos yra didesnės nei MMA, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 dieną, vienas dydis, tai mėnesio NPD yra kintamas dydis, apskaičiuojamas pagal formulę, vadovaujantis principu, kad didėjant pajamoms, taikomas vis mažesnis NPD.

Pavyzdžiai

1. Gyventojas 2021 m. vasario mėnesį gavo 1 000 Eur su darbo santykiais susijusių pajamų (neatėmus sveikatos draudimo įmokų, socialinio draudimo įmokų, pajamų mokesčio). Jam taikytinas mėnesio NPD apskaičiuojamas taip:

$1\,000 - 642$ (2021-01-01 MMA 1 dydis) = 358 Eur;
 $358 \times 0,18$ (koeficientas) = 64,44 Eur;
 $400 - 64,44 = 335,56$ Eur.

Vadinasi, šiam gyventojui vasario mėnesį taikomas 335,56 Eur NPD.

2. Gyventojas 2021 m. rugsėjo mėn. iš darbdavio gavo 860 Eur darbo užmokesį ir 60 Eur ligos išmoką už dvi pirmąsias ligos dienas, iš viso 920 Eur. Jam taikytinas mėnesio NPD apskaičiuojamas taip:

$920 - 642 = 278$; $278 \times 0,18 = 50,04$; $400 - 50,04 = 349,96$ Eur.

Atsižvelgiant į tai, kad 2021 m. darbo užmokesčiui (išskyrus apskaičiuotą 2018 m. ar ankstesniais mokestiniais laikotarpiais) taikomas 20 proc. pajamų mokesčio tarifas, o ligos išmokai – 15 proc., 349,96 Eur mėnesio NPD darbo užmokesčiui ir ligos pašalpai taikomas proporcingai.

Apskaičiuojama:

– kokią dalį (procentais) tarp visų rugsėjo mėnesio su darbo santykiais susijusių pajamų sudaro ligos išmoka:

$60 \times 100 : 920 = 6,5217 \%$;

– kokia NPD suma tenka ligos išmokai: 22,82 Eur ($349,96 \text{ Eur} \times 6,5217 : 100$);

– kokia NPD suma tenka darbo užmokesčiui: 327,14 Eur ($349,96 - 22,82$).

Iš ligos išmokos (apmokestinamos 15 proc. pajamų mokesčiu) atimama 22,82 Eur NPD suma, iš darbo užmokesčio sumos (apmokestinamos 20 proc. pajamų mokesčiu) – 327,14 Eur NPD suma.

3. Gyventojas 2021 m. kovo mėnesį gavo 1 000 Eur darbo užmokesį už 2021 m. vasario mėnesį ir 600 Eur darbo užmokesį, apskaičiuotą už 2018 m. mėnesį, iš viso – 1 600 Eur. Jam taikytinas mėnesio NPD apskaičiuojamas taip:

$1\,600 - 642$; $958 \times 0,18$; $400 - 172,44 = 227,56$ Eur.

Atsižvelgiant į tai, kad 2021 m. mokestinio laikotarpio darbo užmokesčiui taikomas 20 proc. pajamų mokesčio tarifas, o apskaičiuotam 2018 m. ar ankstesniais mokestiniais laikotarpiais, – 15 proc. pajamų mokesčio tarifas, mėnesio NPD darbo užmokesčio sumoms, apskaičiuotoms 2021 m. ir 2018 m. (ankstesniais metais), taikomas proporcingai.

Apskaičiuojama:

– kokią dalį (procentais) tarp visų kovo mėnesį gautų su darbo santykiais susijusių pajamų sudaro 2018 m. (ankstesnių metų) darbo užmokestis:

$$600 \times 100 : 1\,600 = 37,5 \%$$

– kokia NPD suma tenka 2018 m. (ankstesnių metų) darbo užmokesčiui: 85,34 Eur (227,56 x 37,5 : 100);

– kokia NPD suma tenka 2021 m. vasario mėn. darbo užmokesčiui: 142,22 Eur (227,56 – 85,34).

Iš 2018 m. darbo užmokesčio sumos (apmokestinamos 15 proc. pajamų mokesčiu) atimama 85,34 Eur NPD suma, o iš 2021 m. vasario mėn. darbo užmokesčio sumos (apmokestinamos 20 proc. pajamų mokesčiu) – 142,22 Eur NPD.

Einamaisiais kalendoriniais metais pasikeitus MMA, apskaičiuojant gyventojui taikytiną mėnesio NPD, ir toliau turi būti atsižvelgiama į tą MMA dydį, kuris galiojo tų metų sausio 1 dieną.

3. Gyventojui, kurio su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos yra 2 864,22 Eur per mėnesį ir didesnės, mėnesio NPD netaikomas, nes pagal NPD formulę jis (suapvalintas) yra lygus nuliui: $2\,864,22 - 642; 2\,222,22 \times 0,18; 400 - 400 = 0$.

4. Šio straipsnio 6 dalyje nurodytiems riboto darbingumo asmenims nustatyti didesni mėnesio NPD yra taikomi, neatsižvelgiant į jų gaunamų mėnesio su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų sumas (žr. šio straipsnio 6 dalies komentarą).

3. Jeigu pagal šio straipsnio 1 ar 2 dalyje nustatytą formulę apskaičiuotas NPD yra neigiamas, laikoma, kad jis lygus 0.

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 17, 18, 18¹, 19, 20, 22, 24, 27, 29, 33, 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 18² straipsniu įstatymą (2017 m. gruodžio 7 d. įstatymas Nr. XIII-841). Taikoma apskaičiuojant ir deklaruojant 2018 m. ir vėlesnio mokestinio laikotarpio pajamas).

Komentaras

1. Kai pagal šio straipsnio 1 dalyje pateiktą formulę apskaičiuojamas neigiamas MNPD arba kai pagal šio straipsnio 2 dalyje pateiktą formulę apskaičiuojamas neigiamas mėnesio NPD, laikoma, kad MNPD ar mėnesio NPD yra lygus nuliui. Tokiais atvejais nei mėnesio NPD, nei MNPD gyventojui netaikomas.

Pavyzdžiai

1. Gyventojas 2020 m. gruodžio mėnesį gavo 2800 Eur su darbo santykiais susijusių pajamų (neatėmus sveikatos draudimo įmokų, socialinio draudimo įmokų, pajamų mokesčio). Pagal mėnesio NPD formulę apskaičiuojama:

$$2800 - 607 \text{ (MMA, galiojusios 2020 m. sausio 1 d., 1 dydis)} = 2193;$$

$$2193 \times 0,19 \text{ (koeficientas)} = 416,67;$$

$$400 - 416,67 = 0 \text{ (- 16,67)}.$$

Neigiama suma laikoma nuliui, todėl 2020 m. gruodžio mėnesį NPD netaikomas.

2. Gyventojas 2021 m. sausio mėn. gavo 2 920 Eur. darbo užmokestį (su priedais ir priemokomis).

Pagal mėnesio NPD formulę apskaičiuojama:

$$2\,920 - 642 \text{ (MMA, galiojusios 2021 m. sausio 1 d., 1 dydis)} = 2\,278;$$

$$2\,278 \times 0,18 \text{ (koeficientas)} = 410,04;$$

$$400 - 410,04 = 0 \text{ (- 10,04)}.$$

Neigiama suma laikoma nuliui, todėl 2021 m. sausio mėnesį NPD netaikomas.

4. NPD mokestiniu laikotarpiu taikomas tik nuolatiniam Lietuvos gyventojui, kai jis pagal šio straipsnio 2 dalies nuostatas turėdamas teisę į NPD pateikia laisvos formos prašymą vienoje pajamų, susijusių su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais, gavimo vietoje. Taikant šio straipsnio 2 dalies nuostatas mokestiniu laikotarpiu turi būti atsižvelgiama tik į visas kas mėnesį mokamas išmokas (pagrindinį darbo užmokestį, priedus ir priemokas), susijusias su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais.

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 17, 18, 18¹, 19, 20, 22, 24, 27, 29, 33, 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 18² straipsniu įstatymą (2017 m. gruodžio 7 d. įstatymas Nr. XIII-841). Taikoma apskaičiuojant ir deklaruojant 2018 m. ir vėlesnio mokestinio laikotarpio pajamas).

Komentaras

1. Nuolatinis Lietuvos gyventojas, gaunantis su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų, turi teisę mokestiniu laikotarpiu pasinaudoti mėnesio NPD ir taip sumažinti pajamų mokesčio bazę. Per mokestinį laikotarpį NPD gali būti taikomas nuolatiniam Lietuvos gyventojui tik darbdaviui pateikto jo prašymo pagrindu. Todėl nuolatinis Lietuvos gyventojas, pageidaujantis, kad NPD būtų taikomas su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais pajamų gavimo vietoje, turi pateikti darbdaviui laisvos formos prašymą. Prašymo nepateikus, gyventojui priklausantis mėnesio NPD netaikomas. Visą taikytiną MNPD prisitaikyti nuolatinis Lietuvos gyventojas galės, pateikdamas metinę pajamų mokesčio deklaraciją.

2. Kai nuolatinis Lietuvos gyventojas su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų tuo pačiu metu gauna daugiau kaip iš vieno darbdavio, NPD jam gali būti taikomas tik vienoje, paties pasirinktoje, tokių pajamų gavimo vietoje. Todėl prašymą taikyti NPD tokiu atveju gyventojas gali pateikti tik vienam darbdaviui. Iš kitų darbdavių gaunamos pajamos turi būti apmokestinamos nuo visos sumos.

3. Kai nuolatinis Lietuvos gyventojas prašymą taikyti NPD pateikia daugiau kaip vienam darbdaviui, dėl NPD taikymo keliose su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų gavimo vietose, atitinkamai, ir dėl per mažai išskaičiuoto ir į biudžetą sumokėto pajamų mokesčio, yra atsakingas pats gyventojas.

4. Kai su darbuotoju Lietuvos Respublikos darbo kodekso 96-99 straipsniuose nustatyta tvarka sudarytoje vienoje darbo sutartyje vietoj vieno darbdavio yra nurodyti du ar daugiau darbdavių, tai NPD pritaiko darbdavys, kuris tokioje darbo sutartyje yra įvardytas pirmuoju darbdaviu, atliekančiu visas darbdavio funkcijas, susijusias su darbuotojo pajamų apmokestinimu, socialinio draudimo ir kitų įmokų už šį darbuotoją sumokėjimu, informacijos apie jį pateikimu.

5. Nuolatinis Lietuvos gyventojas, tą patį mokestinio laikotarpio mėnesį perėjęs dirbti į kitą įstaigą (įmonę) ir pageidaujantis, kad ankstesnėje darbovietėje nepritaikytas NPD (ar jo dalis) būtų pritaikytas, naujam darbdaviui turėtų pateikti buvusio darbdavio išduotą pažymą apie to mėnesio darbo užmokestį (įskaitant priedus, priemokas) ir apie NPD taikymą tą mėnesį.

6. Jeigu nuolatinis Lietuvos gyventojas iki 2003-01-01 darbdaviui, kuris iki 2003-01-01 jam taikė pajamų neapmokestinamąjį minimumą pagal Fizinių asmenų pajamų mokesčio laikinąjį įstatymą, arba po 2003-01-01 nepateikia nei prašymo taikyti NPD, nei atsisakymo jį taikyti, tai darbdavys, turėdamas dokumentus, patvirtinančius, kad ši darbovietė yra pagrindinė (darbo sutartį arba paties darbuotojo pareiškimą), turi pagrindą manyti, kad prašymas taikyti NPD yra pateiktas.

7. Pasikeitus NPD formulei ar nustačius kitokias NPD sumas, darbdavys neprivalo reikalauti iš darbuotojų pateikti naujus ar patikslinti pateiktus prašymus. Nuolatiniam Lietuvos gyventojui, kuris darbdaviui buvo pateikęs prašymą taikyti NPD (pagrindinį ar individualų), nebūtina teikti naujo prašymo. NPD gali būti taikomi anksčiau pateiktų prašymų pagrindu.

8. Apskaičiuojant nuolatiniam Lietuvos gyventojams taikytiną mėnesio NPD, būtina atsižvelgti tik į visas kas mėnesį darbuotojams mokamas išmokas (pagrindinį darbo užmokestį, priedus ir priemokas), susijusias su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais. Prie mėnesio darbo užmokesčio sumos, lemiančios darbuotojui taikytiną mėnesio NPD, priskiriama:

darbo užmokestis, priedai, premijos (mėnesio, ketvirtinės, metinės), ligos pašalpa už pirmas dvi ligos dienas, kompensacija už nepanaudotas atostogas, išmokos už viršvalandinį darbą, darbą švenčių ir poilsio dienomis, nakties metu, už prastovos laiką, atlyginimas už atostogas, teisės aktu nustatytus dydžius viršijantys dienpinigiai, darbuotojo gauta nauda dėl beprocentinės paskolos ar lengvatinių palūkanų, lengvatine kaina įsigytos produkcijos, automobilio naudojimo asmeniniais tikslais, gyventojų naudai sumokėtos gyvybės draudimo įmokos, priskiriamos apmokestinamosioms pajamoms ir visi kiti papildomi uždarbiai, bet kokiu būdu tiesiogiai darbdavio išmokami darbuotojui už jo atliktą darbą ar atliekamas funkcijas. Šios nuostatos taikomos neatsižvelgiant į konkrečiam darbuotojui išmokamų išmokų periodiškumą.

Pavyzdžiai

1. Paskolas iš darbdavio gavę darbuotojai lengvatines palūkanas sumoka kiekvieną metų ketvirtį arba vieną kartą per metus. Apskaičiuojant mėnesio NPD, dėl lengvatinių palūkanų gauta nauda yra įskaitoma į atitinkamų mėnesių su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais pajamų sumas.
2. Darbdavio nustatyta tvarka darbuotojai turi teisę už tam tikrą sumą per kalendorinius metus įsigyti prekių lengvatine kaina. Apskaičiuojant mėnesio NPD, dėl lengvatine kaina įsigytų prekių gauta nauda yra įskaitoma į atitinkamų mėnesių su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais pajamų sumas, neatsižvelgiant į lengvatine kaina įsigyjamų prekių periodiškumą.
3. Darbdavys darbuotojui išmoka ne tik su darbo santykiais susijusias išmokas, bet ir išmoką už pastarojo darbdaviui nuomojamą turtą. Apskaičiuojant taikytiną mėnesio NPD, į šią išmoką neatsižvelgiama, be to, NPD ar jo dalis šiai išmokai negali būti taikomas, nes tai nėra su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos.

Jeigu gyventojui tas pats darbdavys su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusias išmokas išmoka dviejų ar daugiau darbo sutarčių pagrindu, tai, apskaičiuojant mėnesio NPD, yra įskaitomos visos šios rūšies jo mokamos išmokos. Be to, pagal mėnesio NPD formulę apskaičiuota NPD suma gali būti mažinamos bet kurios sutarties pagrindu mokamos su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios išmokos, arba visos šios išmokos gali būti mažinamos pasirinktomis NPD proporcijomis, siekiant sudaryti gyventojui galimybę mokestiniu laikotarpiu prisitaikyti NPD.

Dovanos, apmokestinamosioms pajamoms priskiriami prizai, pašalpos ir kitokios nenuolatinio pobūdžio išmokos neįskaičiuojamos į mėnesio darbo užmokestį, tačiau įskaičiuojamos į metines su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusias pajamas, darančias įtaką MNPD.

9. NPD taikymo tikslais ligos, motinystės, motinystės (tėvystės) pašalpos (toliau – pašalpos) ir ilgalaikio darbo išmokos, mokamos pagal Lietuvos Respublikos garantijų darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam ir ilgalaikio darbo išmokų įstatymą (toliau – ilgalaikio darbo išmokos) priskiriamos su darbo santykiais susijusioms pajamoms.

10. Kai ligos pašalpa, motinystės, motinystės (tėvystės) pašalpa, ilgalaikio darbo išmoka yra išmokama už visą mėnesį ar kelis mėnesius, NPD pagal gyventojų pateiktą prašymą taiko VSDFV teritorinis skyrius, vadovaudamasis Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinių skyrių mokamų nepensinių išmokų apmokestinimo gyventojų pajamų mokesčiu taisyklėmis, patvirtintomis Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2010 m. birželio 22 d. įsakymu Nr. V-273 „Dėl Valstybinio socialinio draudimo pašalpų apmokestinimo gyventojų pajamų mokesčiu taisyklių patvirtinimo“.

11. Iš biudžetinių įstaigų ir Lietuvos banko atleistiems gyventojams ilgalaikio darbo išmoka išmokantis juos atleidę darbdaviai NPD taiko, jeigu atleisti iš darbo darbuotojai yra pateikę prašymus šioms išmokoms taikyti NPD.

12. Nenuolatiniais Lietuvos gyventojams mokestiniu laikotarpiu NPD netaikomas. Kai nenuolatinis Lietuvos gyventojas pagal GPMĮ 4 straipsnio 1 dalies 1–4 punkto nuostatas (įskaitant

ir dėl Lietuvoje išbūtų dienų skaičiaus) tampa nuolatiniu Lietuvos gyventoju, jam NPD gali būti taikomas.

5. Gyventojas turi teisę mokestiniu laikotarpiu atsisakyti NPD ar jo dalies taikymo net tuo atveju, kai jis pagal šio straipsnio 2 ar 6 dalį jam gali būti pritaikytas.

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 17, 18, 18¹, 19, 20, 22, 24, 27, 29, 33, 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 18²straipsniu įstatymą (2017 m. gruodžio 7 d. įstatymas Nr. XIII-841). Taikoma apskaičiuojant ir deklaruojant 2018 m. ir vėlesnio mokestinio laikotarpio pajamas).

Komentaras

1. Gyventojas gali pateikti prašymą darbdaviui, kad darbdavys netaikytų jam priklausančio NPD. Pavyzdžiui, kai mokestiniu laikotarpiu NPD yra taikomas, o gyventojui yra žinoma, kad jam priklausantis MNPD dėl kitų (nurodytų šio straipsnio 7 dalyje) apmokestinamųjų pajamų gavimo bus mažesnis už darbdavio pritaikytą NPD sumą, jis gali pateikti prašymą NPD netaikyti visą mokestinį laikotarpį arba tik tam tikrais mokestinio laikotarpio mėnesiais. Jeigu gyventojui mokestiniu laikotarpiu pritaikyta NPD suma bus mažesnė už jam priklausančią MNPD, tai prisitaikyti visą MNPD ir susigrąžinti pajamų mokestį jis galės, pateikęs metinę pajamų mokesčio deklaraciją.

2. Pagal iki 2009 m. kovo 4 d. galiojusią GPMĮ 20 straipsnio 5 dalies redakciją gyventojas pateiktą prašymą NPD galėjo būti taikomas tik visas, pagal mėnesio NPD formulę apskaičiuotas šio straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka, arba visai netaikomas. Galimybė taikyti tik dalį apskaičiuoto mėnesio NPD nebuvo numatyta.

3. Nuo 2009 m. kovo 5 d. įsigaliojusioje GPMĮ 20 straipsnio 5 dalies redakcijoje, kuri taikoma apskaičiuojant ir deklaruojant viso 2009 metų ir vėlesnių mokestinių laikotarpių pajamas, numatyta, kad darbuotojo prašymu gali būti netaikomas visas pagal mėnesio formulę apskaičiuotas NPD arba tik jo dalis (t. y. gali būti taikoma tik dalis apskaičiuoto NPD). Dėl sumažėjusio MNPD sumokėti pajamų mokestį nereikės, jeigu gyventojas, gaunantis pajamas iš kelių darbdavių ar kintamo dydžio pajamas, ar papildomas vienkartinės pajamas, pateiks darbdaviui prašymą netaikyti NPD.

Pavyzdžiai

1. Dviejose įmonėse dirbančiam gyventojui ir vienoje iš jų gaunančiam 607 Eur darbo užmokestį, o kitoje – 500 Eur, NPD 2020 m. mokestiniu laikotarpiu galėtų būti taikomas vienoje iš jų. Įvertinus visas metines pajamas (13284 Eur), MNPD bus ne 4800 Eur, o 3660 Eur (13284 – 7284; 6000x0,19; 4800-1140). Gyventojas gali pateikti darbdaviui prašymą netaikyti NPD, o, mokestiniam laikotarpiui pasibaigus, MNPD prisitaikyti ir pajamų mokestį susigrąžinti pateikdamas metinę pajamų mokesčio deklaraciją.

2. Dviejose įmonėse dirbančiam gyventojui ir kiekvienoje gaunančiam po 500 Eur darbo užmokestį, 400 Eur NPD 2021 m. mokestiniu laikotarpiu galėtų būti taikomas vienoje iš jų. Įvertinęs visas metines pajamas (12 000 Eur), gyventojas apskaičiuoja, kad jam priklausantis MNPD bus ne 4 800 Eur, o 4 026,72 Eur, ir mėnesio NPD - 335,56 Eur. Gyventojui dėl NPD taikymo neatsiras prievolė deklaruoti metines pajamas ir papildomai sumokėti pajamų mokestį, jeigu jis pateiks prašymą vienam darbdaviui mokestiniu laikotarpiu taikyti 335,56 Eur NPD.

4. Pagal šio straipsnio 6 dalį, teisę į didesnę NPD turintis riboto darbingumo asmuo taip pat gali darbdaviui pateikti prašymą netaikyti NPD arba taikyti mažesnę, pavyzdžiui, apskaičiuotą pagal NPD formulę. Visą priklausantį MNPD jis prisitaikyti galės, pateikdamas mokestinio laikotarpio metinę pajamų mokesčio deklaraciją.

6. Asmenims, kuriems nustatytas 0–25 procentų darbingumo lygis, arba senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, arba asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas sunkus neįgalumo lygis, taikomas mėnesio NPD yra 645 eurai. Asmenims, kuriems nustatytas 30–55 procentų darbingumo lygis, arba senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinių ar nedidelių specialiųjų poreikių lygis, arba asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinis ar lengvas neįgalumo lygis, taikomas mėnesio NPD yra 600 eurai. Atsiradus arba pasibaigus teisei į šioje dalyje nurodytą mėnesio NPD, šis dydis pradedamas arba nustojamas taikyti nuo kitą, negu atsirado arba pasibaigė teisė į jį, mėnesį gautų pajamų. Šioje dalyje nurodytiems gyventojams taikytina MNPD suma yra lygi jiems pagal šios dalies nuostatas atitinkamais mokestinio laikotarpio mėnesiais taikytinų NPD sumai, pridėjus pagal šio straipsnio 1 dalį šiems gyventojams apskaičiuotą MNPD dalį, proporcingą mokestinio laikotarpio mėnesių, kuriais jie neturėjo teisės į NPD pagal šios dalies nuostatas, skaičiui.

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 20, 21 ir 27 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1335 2, 4 ir 7 straipsnių pakeitimo įstatymą (2019 m. gruodžio 12 d. įstatymas Nr. XIII-2649), taikoma apskaičiuojant ir deklaruojant 2020 m. ir vėlesnio mokestinio laikotarpio pajamas).

Komentaras

1. Per mokestinį laikotarpį didesnis NPD taikomas nurodytus kriterijus atitinkantiems nuolatiniais Lietuvos gyventojams, jeigu jie gauna su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų. Teisė į didesnę NPD turi būti pagrįsta atitinkamais dokumentais: neįgalumo lygio, asmens darbingumo lygio, darbingumo lygio dėl nelaimingo atsitikimo darbe ar profesinės ligos pažymomis ir pan.

2. Komentare vartojamos sąvokos yra apibrėžtos Lietuvos Respublikos neįgalųjų socialinės integracijos įstatyme (toliau – Įstatymas).

3. Asmenims, kuriems buvo nustatytas invalidumas neterminuotai, darbingumo lygis privalomai nenustatomas. Šių asmenų turima invalidumo grupė buvo prilyginta darbingumo lygiui.

Asmenims, kuriems buvo nustatytas terminuotas invalidumas, darbingumo lygis nustatytas pasibaigus nustatytam invalidumo terminui. Nuo 2007 m. liepos 1 d. jiems darbingumo lygis nustatomas privalomai.

Neįgalumo lygis nustatomas asmenims iki 18 metų, išskyrus asmenis, kurie yra (buvo) draudžiami valstybiniu socialiniu draudimu.

4. Gyventojams, kuriems nustatytas 0-25 procentų darbingumo lygis, ar senatvės pensijos amžių sukakusiems gyventojams, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, ar gyventojams, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas sunkus neįgalumo lygis, 2020 m. ir vėlesnį mokestinį laikotarpį taikomas 645 Eur mėnesio NPD. Tokiems gyventojams, teisė į didesnę NPD turėjusiems visą 2020 m. ar vėlesnį mokestinį laikotarpį, taikytinas MNPD yra 7740 Eur (645 Eur x 12 mėn.), neatsižvelgiant į tai, kokias šio straipsnio 7 dalyje nurodytų pajamų sumas per mokestinį laikotarpį jie gavo.

5. Gyventojams, kuriems nustatytas 30 – 55 procentų darbingumo lygis, ar senatvės pensijos amžių sukakusiems gyventojams, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinių ar nedidelių specialiųjų poreikių lygis, ar gyventojams, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinis ar lengvas neįgalumo lygis, 2020 m. ir vėlesnį mokestinį laikotarpį taikomas 600 Eur mėnesio NPD. Tokiems gyventojams, teisė į didesnę NPD turėjusiems visą 2020 m. ar vėlesnį mokestinį laikotarpį, taikytinas MNPD yra 7200 Eur (600 x 12 mėn.), neatsižvelgiant į tai, kokias šio straipsnio 7 dalyje nurodytų pajamų sumas per mokestinį laikotarpį jie gavo.

6. Atsiradus arba pasibaigus teisei gyventojui taikyti didesnę NPD, šis dydis pradedamas arba nustojamas taikyti nuo kitą mėnesį nei atsirado arba pasibaigė teisė į jį taikyti gyventojui gautų

pajamų. Tokiais atvejais nuolatinis Lietuvos gyventojas privalo pateikti patikslintą prašymą ar kitaip patikslinti anksčiau pateiktojo prašymo duomenis.

Pavyzdžiai

1. 2020 m. kovo mėnesį darbuotojui buvo nustatytas 0-25 procentų darbingumo lygis. Darbuotojo mėnesio darbo užmokestis yra 800 Eur. Darbdavys didesnę NPD (645 Eur) pradės taikyti nuo balandžio mėnesio, t. y. taikys darbuotojo balandžio mėnesį išmokamoms išmokoms, kai tą mėnesį mokės darbo užmokestį už kovą (kai praėjusio pastarojo mėnesio darbo užmokestis mokamas kitą mėnesį) ar už balandžio mėnesį (kai darbo užmokestis ar jo dalis yra išmokamas tą patį mėnesį).

2. 2021 m. kovo mėnesį darbuotojui buvo nustatytas 30-55 procentų darbingumo lygis. Prašymas taikyti 600 Eur NPD ir atitinkami dokumentai įmonėje pateikti kovo mėnesį. Darbuotojo mėnesio darbo užmokestis yra 650 Eur. Balandžio mėnesį įmonėje buvo išmokėtas darbo užmokestis tik už tų metų sausio mėnesį. Darbuotojui 600 Eur NPD gali būti taikomas jau balandžio mėnesį. Jeigu darbdavys, balandžio mėnesį šiam darbuotojui pritaikęs didesnę NPD, visų 2021 m. mėnesių darbo užmokestį, pradedant balandžio mėnesiu, išmokėtų dar 2021 metais, tai, kiekvieną mėnesį taikant 600 Eur NPD, toks didesnis NPD būtų pritaikytas 12 kartų. Pagal komentuojamą straipsnio dalį, 600 Eur NPD per 2021 m. mokestinį laikotarpį turi būti pritaikytas ne daugiau kaip 9 kartus (t. y. 9 mėnesių NPD, pvz., kovo – lapkričio mėnesių ar balandžio – gruodžio mėnesių darbo užmokesčiui, išmokėtam 2021 m.), o sausio – kovo mėn. taikytini NPD apskaičiuoti šio straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka.

7. Pažymėtina, kad už didesnio NPD taikymo pagrįstumą yra atsakingas prašymą jį taikyti pateikęs gyventojas, todėl, mokestiniu laikotarpiu pritaikius per didelį MNPD, pareiga iki kitų metų gegužės 1 dienos pateikti pajamų mokesčio deklaraciją ir sumokėti pajamų mokesčio skirtumą tarp deklaracijoje apskaičiuotos pajamų mokesčio sumos ir mokestiniu laikotarpiu sumokėtos (išskaičiuotos) pajamų mokesčio sumos tenka gyventojui.

Darbdavio ir darbuotojo susitarimu, mokėtinas pajamų mokestis nuo per didelio pritaikyto NPD gali būti perskaičiuojamas įmonėje ir sumokamas į biudžetą iki to mokestinio laikotarpio, kurio NPD taikomas, pabaigos.

8. Gyventojui, kuriam 0–25 ar 30–55 procentų darbingumo lygis, arba senatvės pensijos amžių sukakusiam gyventojui, kuriam teisės aktų nustatyta tvarka didelių, vidutinių ar nedidelių specialiųjų poreikių lygis, ar gyventojui, kuriam sunkus, vidutinis ar lengvas neįgalumo lygis buvo nustatytas per atitinkamą mokestinį laikotarpį, tą mokestinį laikotarpį taikytinas MNPD apskaičiuojamas taip:

1) įvertinus šio straipsnio 7 dalyje nurodytas gyventojų metines pajamas, pagal metinio NPD formulę apskaičiuojamas MNPD,

2) apskaičiuota MNPD suma dalijama iš 12 (mokestinio laikotarpio mėnesių skaičiaus) ir dauginama iš tų mėnesių skaičiaus, kuriais gyventojas neturėjo teises į didesnę (645 ar 600 Eur) NPD,

3) mokestinio laikotarpio mėnesių, kuriais gyventojas turėjo teisę į didesnę NPD, skaičius padauginamas iš atitinkamos (600 ar 645 Eur) sumos, prie kurios pridėjama MNPD dalies suma, apskaičiuota pateikiamo šio pavyzdžio 2 punkte.

Pavyzdžiai

1. Gyventojui 30–55 proc. darbingumo lygis nustatytas 2020 m. kovo mėnesį, 600 Eur NPD įmonėje pradėtas taikyti balandžio mėnesį. MNPD dalies (atitinkančios sausio – kovo mėn. taikytinus NPD), suma priklausys ne tik nuo tais mėnesiais gautų su darbo santykiais susijusių pajamų, bet ir nuo visų kitų per 2020 m. mokestinį laikotarpį gautų pajamų, priskiriamų apmokestinamosioms pajamoms, išskyrus GPMĮ 20 straipsnio 7 dalyje nurodytas išimtis.

Gyventojas 2020 m. gavo 7000 Eur darbo užmokestį (neatėmus išskaičiuotų mokesčių) ir 1000 Eur dividendų, iš viso 8000 Eur. Jam taikytinas MNPD apskaičiuojamas taip:

- 1) pagal formulę apskaičiuojamas 4663,96 Eur MNPD:
 $8000 - 7284; 716 \times 0,19; 4800 - 136,04 = 4663,96$ Eur;
- 2) apskaičiuojama MNPD dalis, tenkanti sausio–kovo mėn. (mėnesiams, kuriais gyventojas neturėjo teisės į didesnę NPD):
 $4663,96 \times 3 : 12 = 1165,99$ Eur;
- 3) apskaičiuojamas visas taikytinas MNPD:
 $1165,99 + (9 \text{ mėn.} \times 600 \text{ Eur}) = 6565,99$ Eur.
 Visas MNPD yra 6565,99 Eur.

7. GMP yra lygios gyventojų mokestinio laikotarpio apmokestinamųjų pajamų, išskyrus apmokestinamąsias pajamas, kurioms taikomas šio Įstatymo 6 straipsnio 2 dalyje nustatytas mokesčio tarifas, pajamas, nuo kurių mokestis sumokėtas įsigyjant verslo liudijimą, taip pat išmokas, mokamas pasibaigus ar nutraukus gyvybės draudimo ar pensijų kaupimo sutartį, nevirsžinančias sumokėtų įmokų dydžio, sumai, neatėmus šio Įstatymo 21 straipsnyje nurodytų išlaidų ir gyventojui taikytino MNPD.

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 17, 18, 18¹, 19, 20, 22, 24, 27, 29, 33, 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 18² straipsniu įstatymą (2017 m. gruodžio 7 d. įstatymas Nr. XIII-841). Taikoma apskaičiuojant ir deklaruojant 2018 m. ir vėlesnio mokestinio laikotarpio pajamas).

Komentaras

1. Pagal 2018 m. sausio 1 d. įsigaliojusią GPMĮ 20 straipsnio 7 dalies redakciją, kuri taikoma apskaičiuojant ir deklaruojant 2018 m. mokestinio laikotarpio ir vėlesnių mokestinių laikotarpių pajamas, apskaičiuojant gyventojų metines pajamas, lemiančias taikytino metinio NPD sumą, (toliau – GMP) yra įskaičiuojamos visos per mokestinį laikotarpį gautos (uždirbtos) apmokestinamosios pajamos, išskyrus:

1.1. išmokas, mokamas pasibaigus ar nutraukus gyvybės draudimo ar pensijų kaupimo sutartį, nevirsžinančias sumokėtų įmokų sumos,

1.2. pajamas, nuo kurių pajamų mokestis sumokėtas įsigyjant verslo liudijimą,

1.3. pajamas už parduotas ar kitaip perleistas nuosavybėn ne individualios veiklos atliekas (kaip jos suprantamos pagal Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymą), apmokestintas taikant 5 proc. pajamų mokesčio tarifą.

GMP suma yra lygi apmokestinamųjų pajamų sumai, neatėmus iš jos metinio NPD ir GPMĮ 21 straipsnyje nurodytų mokestiniu laikotarpiu patirtų išlaidų.

2. Apskaičiuojant 2018 m. ar vėlesnio mokestinio laikotarpio GMP, į jas yra įskaičiuojamos užsienio valstybėje gautos pajamos, nenurodytos GPMĮ 17 straipsnyje kaip neapmokestinamosios, tačiau kurios, naikinant dvigubą apmokestinimą, yra atleidžiamos nuo pajamų mokesčio sumokėjimo GPMĮ 37 straipsnyje nustatyta tvarka.

3. Į GMP yra įskaičiuojamos perskaičiuotos pajamos už parduotą ar kitaip perleistą nuosavybėn ne individualios veiklos turtą (išskyrus atliekas), individualios veiklos turtui priskirtą nekilnojamąjį pagal prigimtį daiktą, realizuotas išvestines finansines priemones (t. y. įskaičiuojamos pajamos, sumažintos GPMĮ 19 straipsnyje nustatyta tvarka apskaičiuota turto įsigijimo kaina ir su jo perleidimu ar realizavimu susijusiais teisės aktuose nustatytais privalomais mokėjimais), taip pat perskaičiuotos individualios veiklos pajamos (t. y. pajamos, sumažintos GPMĮ 18 straipsnyje nustatyta tvarka apskaičiuotais leidžiamais atskaitymais, o kaupimo apskaitos principą taikančio gyventojų – ir mokestiniais nuostoliais).

4. Pavyzdžiai

1. 2018 m. ar vėlesniu mokestiniu laikotarpiu gyventojas gavo:
 1170 Eur su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų,

1450 Eur autorinį atlyginimą,
 7240 Eur pajamų iš individualios kirpimo paslaugų veiklos, leidžiami atskaitymai – 2240 Eur, perskaičiuota apmokestinamų (taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą) pajamų suma – 5000 Eur), 900 Eur dividendų.
 GMP yra 8520 Eur (1170+1450+900+5000).
 2. Gyventoja 2018 m. ar vėlesniu mokestiniu laikotarpiu gavo:
 2300 Eur iš veiklos pagal verslo liudijimą,
 4500 Eur su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų Lietuvos Respublikoje,
 7 000 Eur su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų Airijoje, nuo kurių joje buvo išskaičiuotas pajamų mokestis, ir kurios pagal GPMĮ 37 straipsnį yra atleidžiamos nuo pajamų mokesčio Lietuvos Respublikoje,
 3000 Eur apmokestinamosioms pajamoms priskirtą išmoką, išmokėtą pasibaigus gyvybės draudimo sutarčiai, neviršijančią sumokėtų įmokų sumos.
 GMP yra 11 500 (4 500+7 000) Eur.
 3. Gyventojas (PVM mokėtojas) 2018 m. ar vėlesniu mokestiniu laikotarpiu gavo:
 11000 Eur pajamų iš individualios veiklos (teikia veterinarijos paslaugas), leidžiami atskaitymai – 3000 Eur, perskaičiuota apmokestinamųjų pajamų suma – 8000 Eur,
 48000 Eur pajamų iš žemės ūkio veiklos, leidžiami atskaitymai – 13000 Eur, perskaičiuota apmokestinamųjų pajamų suma – 35000 Eur,
 2000 Eur su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų.
 GMP yra 45 000 Eur (8 000 + 35 000 + 2000).

8. Tais atvejais, kai su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos gaunamos už laikotarpį, ilgesnį kaip vienas mokestinio laikotarpio mėnuo, su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos apskaičiuojamos atskirai už kiekvieną mokestinio laikotarpio mėnesį, už kurį šios pajamos buvo apskaičiuotos išmokėti, taikant to mokestinio laikotarpio mėnesio NPD.

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 17, 18, 18¹, 19, 20, 22, 24, 27, 29, 33, 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 18² straipsniu įstatymą (2017 m. gruodžio 7 d. įstatymas Nr. XIII-841). Taikoma apskaičiuojant ir deklaraujant 2018 m. ar vėlesnio mokestinio laikotarpio pajamas)

Komentaras

1. Ši nuostata taikoma tais atvejais, kai su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos (toliau – darbo užmokestis) gaunamos už ilgesnį negu vienas mėnuo laikotarpį, nepriklausomai nuo to, ar darbo užmokestis išmokamas už keletą nuosekliai vienas paskui kitą einančių mėnesių, ar už keletą mėnesių, tarp kurių yra laiko tarpas (pvz., už 2018 m. sausį ir tų pačių metų liepą, atlyginimas išmokamas 2018 m. rugpjūčio mėnesį).

Pavyzdžiai

1. Tarkime, kad darbuotojo mėnesio darbo užmokestis yra 800 eurų, jam buvo pritaikytas 317,19 Eur (800 - 607; 193 x 0,17; 350 - 32,81) NPD. Darbdavys apskaičiuotą 2020 m. sausio ir vasario mėnesių darbo užmokestį išmoka kartu su kovo mėnesio darbo užmokesčiu. Kadangi šios su darbo santykiais susijusios pajamos gaunamos už ilgesnį kaip vienas mėnuo laikotarpį, todėl kiekvienam mėnesiui tenkantis darbo užmokestis apmokestinamas atskirai, taikant šio straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka apskaičiuotą 2020 m. sausio, vasario, kovo mėnesių 317,19 Eur NPD.

2. Tarkime, kad 2020 m. gyventojas mėnesio darbo užmokestis yra 650 Eur, jam taikomas 342,69 Eur (650-607; 43x0,17; 350-7,31) NPD. Jis 2019 – 2020 m. dirba toje pačioje įmonėje. Darbdavys apskaičiuotą 2019 m. vasario mėnesio darbo užmokestį išmoka 2020 m. sausio mėnesį,

2019 m. kovo mėnesio darbo užmokestį išmoka 2020 m. vasario mėnesį, 2019 m. balandžio, gegužės ir birželio mėnesių darbo užmokestį išmoka 2020 m. gegužės mėnesį, 2019 m. liepos mėnesio darbo užmokestį išmoka 2020 m. liepos mėnesį, 2019 m. rugpjūčio, rugsėjo ir spalio mėnesių darbo užmokestį išmoka 2020 m. rugpjūčio mėnesį, 2019 m. lapkričio, gruodžio išmoka 2020 m. rugsėjo mėnesį.

Kai darbdavys 2020 m. gyventojui išmoka darbo užmokestį ir už 2019 m., ir už 2020 m., tai, išmokant darbo užmokestį už 2019 m., taikomas 2020 m. išmokėjimo mėnesio NPD, neatsižvelgiant į tai, už kiek praėjusio mokestinio laikotarpio mėnesių išmokamas darbo užmokestis, o išmokant darbo užmokestį už 2020 m., taikomas to mokestinio laikotarpio mėnesio, už kurį išmokamas darbo užmokestis, NPD, jeigu 2020 m. tų mėnesių NPD nebuvo pritaikyti išmokant 2019 m. darbo užmokestį.

2020 m. sausio mėnesį išmokant 2019 m. vasario mėnesio 650 Eur darbo užmokestį, taikomas 2020 m. sausio mėnesio NPD – 342,69 Eur ($650 - 607; 43 \times 0,17; 350 - 7,31$).

2020 m. vasario mėnesį išmokant 2019 m. kovo mėnesio 650 Eur darbo užmokestį, taikomas 2020 m. vasario mėnesio NPD – 342,69 Eur.

2020 m. gegužės mėnesį išmokant 2019 m. balandžio, gegužės ir birželio mėnesių darbo užmokestį (1950 Eur), taikomas tik 2020 m. gegužės mėnesio (išmokos išmokėjimo mėnesio) NPD – 121,69 Eur ($1950 - 607; 1343 \times 0,17; 350 - 228,31$), nes praėjusio mokestinio laikotarpio mėnesių NPD kitą mokestinį laikotarpį negali būti taikomi.

2020 m. liepos mėnesį išmokant 2019 m. liepos mėnesio 650 Eur darbo užmokestį, taikomas 2020 m. liepos mėnesio NPD – 391,83 Eur ($650 - 607; 43 \times 0,19; 400 - 8,17$).

2020 m. rugpjūčio mėnesį išmokant 2019 m. rugpjūčio, rugsėjo, spalio mėnesių darbo užmokestį (1950 Eur), taikomas 2020 m. rugpjūčio mėnesio NPD – 144,83 Eur ($1950 - 607; 1343 \times 0,19; 400 - 255,17$).

2020 m. rugsėjo mėnesį išmokant 2019 m. lapkričio bei gruodžio mėnesių darbo užmokestį (1300 Eur), taikomas 2020 m. rugsėjo mėnesio NPD – 268,33 Eur ($1300 - 607; 693 \times 0,19; 400 - 131,67$).

2. Kai gyventojui 2019 m. ar vėlesniu mokestiniu laikotarpiu išmokamas ir už 2018 m. (ankstesnį) apskaičiuotas mokestinį laikotarpį darbo užmokestis, ir už einamųjų kalendorinių metų kurį nors mėnesį, tai, apskaičiuojant mėnesio NPD, į išmokos išmokėjimo mėnesio pajamas įskaičiuojama visa išmokėta suma. Kadangi 2018 m. ar ankstesniais mokestiniais laikotarpiais apskaičiuotam darbo užmokesčiui yra taikomas 15 procentų pajamų mokesčio tarifas, o apskaičiuotam 2019 m. – 20 ir (ar) 27 procentų, 2020 m. ir vėlesniu mokestiniu laikotarpiu – 20 ir (ar) 32 procentų, tai NPD 2018 m. (ankstesnį) mokestinį laikotarpį apskaičiuotam darbo užmokesčiui ir apskaičiuotam 2019 m. ar vėlesniu mokestiniu laikotarpiu, yra taikomas proporcingai.

Pavyzdžiai

1. 2021 m. sausio 31 d. darbuotojui išmokėtas 2021 m. sausio mėnesio darbo užmokestis – 1 000 Eur ir 2018 m. gruodžio mėnesio darbo užmokesčio dalis – 600 Eur (iš viso – 1 600 Eur).

Apskaičiuojamas 2021 m. sausio mėn. NPD – 227,56 Eur ($1\ 600 - 642; 958 \times 0,18; 400 - 172,44$). Apskaičiuojama, kokią bendros 1 600 darbo užmokesčio sumos dalį (procentais) sudaro 2018 m. gruodžio mėn. apskaičiuotas darbo užmokestis: 37,5% ($600 \times 100 : 1600$).

2018 m. gruodžio mėnesio darbo užmokesčio daliai (600 Eur) taikoma 37,5% NPD sumos – 85,34 Eur ($227,56 \text{ Eur} \times 37,5 : 100$), o 2021 m. sausio mėnesio darbo užmokesčiui – 142,22 Eur ($227,56 - 85,34$).

2. Darbuotojui 2021 m. kovo 4 d. buvo išmokėtas 1 300 Eur 2018 m. lapkričio–gruodžio mėnesių darbo užmokestis. Taikytas 2021 m. kovo mėn. NPD – 281,56 Eur ($1\ 300 - 642; 658 \times 0,18; 400 - 118,44$). Be to, 2021 m. kovo 31 d. išmokėtas kovo mėnesio darbo užmokestis – 800 Eur. Kovo mėn. NPD, taikytas išmokant dalį 2018 m. darbo užmokesčio, perskaičiuojamas,

atsižvelgiant į bendrą kovo mėn. išmokamų išmokų sumą – 2 100 Eur (1 300 + 800). Perskaičiuotas NPD yra 137,56 Eur (2 100 – 642; 1 458 x 0,18; 400 – 262,44).

Apskaičiuojama, kokią bendros 2 100 Eur darbo užmokesčio sumos dalį (procentais) sudaro 2018 m. lapkričio-gruodžio mėn. darbo užmokestis: 61,905% (1 300x100:2 100).

2018 m. lapkričio-gruodžio mėn. darbo užmokesčiui taikoma 61,905% NPD sumos – 85,16 Eur (137,56 Eur x 61,905: 100), 2021 m. kovo mėn. darbo užmokesčiui – 52,40 Eur (137,56 – 85,16) NPD suma. Atsižvelgiant į sumažėjusį NPD, perskaičiuojamas pajamų mokestis, išskaičiuotas nuo 2018 m. lapkričio-gruodžio mėn. darbo užmokesčio.

3. Gyventojas 2021 m. mėnesio darbo užmokestis yra 1 000 Eur, jam taikytas 335,56 Eur (1 000 – 642; 358 x 0,18; 400 – 64,44) NPD. Darbdavys apskaičiuotą 2020 m. spalio-gruodžio mėnesių (2 000 Eur) darbo užmokestį išmoka 2021 m. sausio mėnesį. Taip pat 2021 m. sausio mėnesį darbuotojui išmokamas 2021 m. sausio mėnesio darbo užmokestis, iš viso – 3 000 Eur (2 000+1 000).

Kai darbdavys einamaisiais kalendoriniais metais išmoka gyventojui darbo užmokestį ne tik už einamųjų metų mėnesį, bet ir už praėjusių metų atitinkamą laikotarpį, yra taikomas tik išmokėjimo mėnesio NPD, neatsižvelgiant į tai, už kiek praėjusių metų mėnesių darbo užmokestis yra išmokamas.

Pagal mėnesio NPD formulę apskaičiuotas 2021 m. sausio mėnesio NPD yra lygus 0 (3 000 – 642; 2 358 x 0,18; 400 – 424 = 0 (- 24)).

4. 2021 m. liepos 31 d. gyventojas atleidžiamas iš darbo. 2021 m. rugsėjo mėnesį jam išmokamas darbo užmokestis už 2021 m. birželio – liepos mėnesius. Atsižvelgiant į tai, kad gyventojas iki liepos 31 d. dirbo tik šioje įmonėje ir joje buvo pateikęs prašymą taikyti NPD, jam taikomi birželio ir liepos mėn. NPD.

5. 2021 m. lapkričio 4 d. gyventojas atleidžiamas iš pareigų. Darbdavys apskaičiuotą 2021 m. lapkričio darbo užmokestį išmoka 2021 m. gruodžio mėnesį.

Atsižvelgiant į tai, kad gyventojas nuo 2021 m. lapkričio 4 d. nebedirba įmonėje, jam NPD netaikomas.

6. 2021 m. gyventojas mėnesio darbo užmokestis yra 1 000 Eur. 2020 m. gegužės – birželio mėnesiais gyventojas yra neapmokamose atostogose.

Darbdavys apskaičiuotą 2021 m. kovo – balandžio darbo užmokestį išmoka 2021 m. rugsėjo mėnesį.

Kai darbdavys išmoka darbo užmokestį už laikotarpį, ilgesnį kaip vienas to mokestinio laikotarpio mėnuo, kiekvienam mėnesiui tenkantis darbo užmokestis apmokestinamas atskirai, taikant kiekvieno mėnesio NPD.

Kovo ir balandžio mėnesių darbo užmokesčiui taikomi du NPD, po 335,56 Eur (1 000 – 642; 358 x 0,18; 400 – 64,44).

3. Darbo užmokestis ir atlyginimas už atostogas, tenkantis mėnesiui, kurį prasideda atostogos, apmokestinami nuo bendros sumos, o kito mėnesio atlyginimas už atostogas, atėmus to mėnesio NPD, apmokestinamas atskirai. Pasibaigus atostogoms ir apskaičiavus darbo užmokestį už likusias to mėnesio darbo dienas, pajamų mokestis apskaičiuojamas nuo bendros to mėnesio darbo užmokesčio ir atostoginių sumos, atėmus anksčiau išskaičiuotą mokesčio sumą (žr. žemiau 1 pavyzdį). Kai atostogos įstatymų nustatyta tvarka trunka kelis kalendorinius mėnesius, kiekvieno mėnesio atlyginimo už atostogas suma apmokestinama atskirai. Per atostogų laikotarpį pasikeitus NPD, pajamų mokestis perskaičiuojamas.

Pavyzdžiai

1. Darbuotojas atostogauja nuo 2021-01-20 iki 2021-02-10. Sausio mėnesio darbo užmokestis sudaro 600 Eur, atlyginimas už visas atostogas – 660 Eur: sausio mėnesio atlyginimas už atostogas 310 Eur, o vasario mėnesio atlyginimas už atostogas – 350 Eur.

Sausio mėn. 910 Eur (600+310) pajamų sumai taikomas 351,76 Eur (910-642; 268x0,18; 400-48,24) NPD.

Pajamų mokestis apskaičiuojamas nuo sausio mėnesio pajamų:

$$558,24 \text{ Eur} (910 - 351,76) \times 20 : 100 = 111,65 \text{ Eur.}$$

Pajamų mokestis nuo vasario mėnesio atlyginimo už atostogas apskaičiuojamas atskirai:

$$(350 - 350) \times 20 : 100 = 0 \text{ Eur.}$$

Pasibaigus atostogoms, darbuotojas vasario mėnesį dar gauna 377 Eur darbo užmokestį, todėl pajamų mokestis už vasario mėnesį ir vasario mėnesio NPD perskaičiuojami nuo bendros to mėnesio darbo užmokesčio ir atostoginių sumos:

$$[727 (350+377) - 384,70 \text{ (NPD; } 727-642; 85 \times 0,18; 400-15,30)];$$

$$727 - 384,70 = 342,30;$$

$$342,30 \times 20 : 100 = 68,46 \text{ Eur.}$$

2. Darbuotojas atostogauja nuo 2021-01-20 iki 2021-02-07. Sausio mėnesio darbo užmokestis sudaro 600 Eur, atlyginimas už visas atostogas – 750 Eur: sausio mėnesio atlyginimas už atostogas 400 Eur, o vasario mėnesio atlyginimas už atostogas – 350 Eur.

Sausio mėn. 1 000 Eur (600 + 400) pajamų sumai taikomas 335,56 Eur (1 000 – 642; 358 x 0,18; 400 – 64,44) NPD.

Pajamų mokestis apskaičiuojamas nuo sausio mėnesio pajamų:

$$664,44 \text{ Eur} (1\ 000 - 335,56) \times 20 : 100 = 132,89 \text{ Eur.}$$

Pajamų mokestis nuo vasario mėnesio atlyginimo už atostogas apskaičiuojamas atskirai:

$$0 (350 - 350) \times 20 : 100 = 0 \text{ Eur.}$$

Pasibaigus atostogoms, darbuotojas vasario mėnesį dar gauna 700 Eur darbo užmokestį, todėl pajamų mokestis už vasario mėnesį ir vasario mėnesio NPD perskaičiuojami nuo bendros to mėnesio darbo užmokesčio ir atostoginių sumos:

$$(350+700) - 326,56 \text{ (NPD; } 1050 - 642; 408 \times 0,18; 400 - 73,44) = 723,44 \text{ Eur;}$$

$$723,44 \times 20 : 100 = 144,69 \text{ Eur.}$$

Tačiau, išmokant antrąją vasario mėn. darbo užmokesčio dalį, reikėtų perskaičiuoti vasario mėnesio NPD ir apmokestinti dar sausio mėn. išmokėtą 350 Eur pajamų sumą (atitinkančią pritaikyto NPD dalį).

Tam, kad nereikėtų apmokestinti praėjusį mėnesį darbuotojams išmokėtų išmokų, pajamų mokestis gali būti apskaičiuojamas ir taip:

– vasario mėn. atlyginimas už atostogas (350 Eur), išmokėtas sausio mėn., apmokestinamas netaikant vasario mėn. NPD. Nuo visos atlyginimo už atostogas sumos išskaičiuojamas 70 Eur pajamų mokestis:

$$350 \times 20 : 100 = 70 \text{ Eur;}$$

– išmokant vasario mėn. darbo užmokesčio antrąją dalį (700 Eur), apskaičiuojamas visas vasario mėn. darbo užmokestis – 1 050 Eur (350+700), taikomas vasario mėn. 326,56 Eur NPD, ir nuo antrosios darbo užmokesčio dalies pajamų mokestis apskaičiuojamas taip:

$$373,44 (700 - 326,56 \text{ Eur}) \times 20 : 100 = 74,69 \text{ Eur.}$$

Pažymėtina, jog su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais pajamų gavimo vietoje NPD turėtų būti taikomas nuosekliai, kad teisę į jį turintys darbuotojai juo galėtų pasinaudoti mokestiniam laikotarpiui dar nepasibaigus.

3. Darbuotoja (mokytoja) atostogauja nuo 2021-06-20 iki 2021-08-23, darbo užmokestis ir atlyginimas už atostogas išmokamas birželio mėn. Birželio mėnesio darbo užmokestis sudaro 550 Eur, atlyginimas už visas atostogas – 1 420 Eur: birželio mėnesio atlyginimas už atostogas – 420 Eur, liepos mėnesio atlyginimas už atostogas – 600 Eur, o rugpjūčio mėnesio atlyginimas už atostogas – 500 Eur. Apskaičiuojamas pajamų mokestis nuo birželio mėnesio darbo užmokesčio ir atlyginimo už atostogas, pritaikius birželio mėn. NPD:

$$\text{NPD: } (550+420) - 642; 328 \times 0,18; 400 - 59,04 = 340,96 \text{ Eur}$$

$$970 - 340,96; 629,04 \times 20 : 100 = 125,81 \text{ Eur.}$$

Pajamų mokestis nuo liepos mėnesio atlyginimo už atostogas apskaičiuojamas atskirai:

$$(600 - 400 \text{ (NPD)}) \times 20 : 100 = 40 \text{ Eur.}$$

Pajamų mokestis nuo rugpjūčio mėnesio atlyginimo už atostogas apskaičiuojamas atskirai:

$$(500 - 400 \text{ (NPD)}) \times 20 : 100 = 20 \text{ Eur.}$$

Pasibaigus atostogoms, darbuotoja rugpjūčio mėnesį dar gauna 80 Eur darbo užmokestį. Pajamų mokestis ir NPD nuo rugpjūčio mėnesio darbo užmokesčio perskaičiuojami, įvertinus visą už rugpjūčio mėnesį gautų pajamų sumą:

$$[580 (500+80) - 400] \times 20 : 100 = 36 \text{ Eur.}$$

Rugpjūčio mėnesį sumokėtina pajamų mokesčio suma yra 16 Eur:

$$36 - 20 = 16 \text{ Eur.}$$

4. Gyventojai 2021 m. sausio mėnesį išmokama 1 800 Eur (3 mėn. x 600 Eur) motinystės išmoka už tris mėnesius – vasarį, kovą, balandį. Jai taikomas kiekvieno mėnesio 400 Eur NPD. Pajamų mokestis nuo vasario mėnesio 600 Eur motinystės išmokos, kovo mėnesio 600 Eur motinystės išmokos ir balandžio 600 Eur motinystės išmokos, pritaikius kiekvieno mėnesio 400 Eur NPD, išskaičiuojamas nuo 200 Eur (600 – 400).

9. Nenuolatiniam Lietuvos gyventojui NPD gali būti taikomas tik mokestiniam laikotarpiui pasibaigus, teikiant metinę pajamų mokesčio deklaraciją. NPD nenuolatiniam Lietuvos gyventojui taikomas atsižvelgiant į šio straipsnio 1, 3, 6 ir 7 dalių nuostatas.

(Pakeista pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 17, 18, 18¹, 19, 20, 22, 24, 27, 29, 33, 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 18² straipsniu įstatymą (2017 m. gruodžio 7 d. įstatymas Nr. XIII-841. Taikoma apskaičiuojant ir deklaraujant 2018 m. ir vėlesnio mokestinio laikotarpio pajamas).

Komentaras

1. Nenuolatiniam Lietuvos gyventojui NPD mokestiniu laikotarpiu su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais pajamų gavimo vietoje netaikomas.

2. MNPD nenuolatiniam Lietuvos gyventojui gali būti pritaikomas mokestiniam laikotarpiui pasibaigus, jeigu jam šio straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka apskaičiuotas MNPD yra didesnis už nulį, arba jeigu jam yra taikytinas šio straipsnio 6 dalyje nustatytas didesnis NPD, kaip asmeniui, kuriam nustatytas 0–25 ar 30–55 procentų darbingumo lygis, arba kaip senatvės pensijos amžių sukakusiam asmeniui, kuriam teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas nedidelių, vidutinių ar specialiųjų poreikių lygis, arba kaip asmeniui, kuriam teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinis, lengvas ar sunkus neįgalumo lygis.

3. MNPD taikomas tik tokiam nenuolatiniam Lietuvos gyventojui, kuris su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais pajamų gavo iš šaltinio Lietuvoje. Šios pajamos yra mažinamos GPMĮ 20 straipsnyje nustatyta tvarka apskaičiuota MNPD suma. Pagal GPMĮ nenuolatinio Lietuvos gyventojų su darbo santykiais susijusių pajamų šaltinis laikomas esančiu Lietuvoje, jeigu toks gyventojas dirba Lietuvoje.

4. Nenuolatiniam Lietuvos gyventojui GPMĮ 20 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka apskaičiuotas MNPD gali būti pritaikomas pagal pateiktą jo metinę pajamų mokesčio deklaraciją, kurioje turi būti deklaruojamos ne tik Lietuvoje, bet ir užsienio valstybėse gautos visos apmokestinamosios pajamos, nurodytos šio straipsnio 7 dalyje (žr. 7 dalies komentarą).

Nenuolatiniam Lietuvos gyventojui, kuriam pagal šio straipsnio 6 dalį yra taikytinas didesnis MNPD, šis dydis pritaikomas pagal jo pateiktą metinę pajamų mokesčio deklaraciją, kurioje turi būti deklaruojamos tik iš šaltinio Lietuvoje gautos su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos.

5. Tam, kad nenuolatinis Lietuvos gyventojas, išskyrus turintį teisę į didesnę NPD šio straipsnio 6 dalyje nustatytais pagrindais, galėtų pasinaudoti teise į MNPD, jis mokesčių administratoriui kartu su deklaracija turėtų pateikti tos užsienio valstybės, kurios nuolatinis gyventojas yra, mokesčių administratoriaus patvirtintą dokumentą, pavyzdžiui, ten pateiktą mokesčio deklaraciją, apie jo per tą mokestinį laikotarpį, kurio deklaracija teikiama, gautas ir toje užsienio valstybėje apmokestintas pajamas.

Jeigu per mokestinį laikotarpį, kurio deklaracija teikiama, nenuolatinis Lietuvos gyventojas negavo pajamų, nuo kurių užsienio valstybėje buvo sumokėtas pajamų mokestis ar jam tapatus mokestis, prie deklaracijos jis turi pridėti užsienio valstybės mokesčių administratoriaus šį faktą patvirtinantį dokumentą.

Mokesčių administratoriaus prašymu, turi būti pateikiami ir vertėjo patvirtinti vertimai į lietuvių kalbą.

Iš šaltinio Lietuvoje gautas pajamas ir pajamų mokesčio sumokėjimą patvirtinančių dokumentų pateikti nebūtina. Jie pateikiami tik mokesčių administratoriaus prašymu.

6. Teisę į šio straipsnio 6 dalyje nustatytą didesnę NPD turintis nenuolatinis Lietuvos gyventojas turi pateikti tokią teisę (ribotą darbingumą, neįgalumą ar specialius poreikius) įrodančius dokumentus. Didesnis NPD, apskaičiuotas šio straipsnio 6 dalyje (žr. 20 straipsnio 6 dalies komentarą) nustatyta tvarka, nenuolatiniam Lietuvos gyventojui taikomas, jeigu atitinkamas riboto darbingumo, neįgalumo ar specialiųjų poreikių lygis buvo nustatytas tą mokestinį laikotarpį, kuriuo jis gavo su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų iš šaltinio Lietuvoje, arba iki to mokestinio laikotarpio pradžios. Nenuolatiniam Lietuvos gyventojui, kuriam riboto darbingumo, neįgalumo ar specialiųjų poreikių lygis buvo nustatytas po išvykimo iš Lietuvos ir tuo pačiu mokestiniu laikotarpiu jis iš šaltinio Lietuvoje gavo su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų, išvykimo iš Lietuvos metų mokestinio laikotarpio MNPD apskaičiuojamas šio straipsnio 1 ir 6 dalyse nustatyta tvarka, atsižvelgus į jo gautas apmokestinamas pajamas, apskaičiuotas šio straipsnio 7 dalyje nustatyta tvarka.

Pavyzdžiai

1. Nenuolatinis Lietuvos gyventojas 2021 m. sausio – liepos mėnesiais dirbo Lietuvoje ir iš Lietuvos įmonės gavo 5 400 Eur su darbo santykiais susijusių pajamų. 0–25 darbingumo lygis jam buvo nustatytas 2021 m. spalio mėnesį, praėjus daugiau kaip dviem mėnesiams po išvykimo iš Lietuvos. Jam taikytino MNPD dalis, įvertinus ir užsienio valstybėje gautas 1 600 Eur apmokestinamas pajamas, bus 4 000 Eur (4 800 Eur : 12 x 10 mėn.), nes jo metinės pajamos – 7 000 Eur (GMP) neviršija 12 minimalios mėnesinės algos, galiojusios einamųjų (2021 m.) kalendorinių metų sausio 1 dieną, dydžių sumos (t. y. 7 704 Eur (12 mėn. x 642 Eur), ir du mėnesius taikomas didesnis 645 Eur NPD (2 x 645), iš viso 5 290 Eur (4 000 + 1 290) MNPD.

10. Šio Įstatymo 29 straipsnyje nustatytais atvejais iš pajamų atimama MNPD dalis, apskaičiuota tame straipsnyje nustatyta tvarka.

(Pakeista pagal Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 2, 6, 16, 17, 18, 18¹, 19, 20, 22, 24, 27, 29, 33, 34 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 18² straipsniu įstatymą (2017 m. gruodžio 7 d. įstatymas Nr. XIII-841), taikoma apskaičiuojant ir deklaruojant 2018 m. ir vėlesnio mokestinio laikotarpio pajamas).

Komentaras

1. Iš Lietuvos mokestiniu laikotarpiu (kalendoriniais metais) galutinai išvykstančio nuolatinio Lietuvos gyventojų pajamoms taikoma tik metinio NPD dalis, apskaičiuojama remiantis Lietuvos Respublikos finansų ministro 2002 m. rugsėjo 25 d. įsakymu Nr. 298 „Dėl pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 29 straipsnio 2 dalį deklaruojamoms pajamoms taikomos metinio neapmokestinamojo pajamų dydžio ir metinio papildomo neapmokestinamojo pajamų dydžio dalies apskaičiavimo tvarkos patvirtinimo“.

Ši dalis apskaičiuojama taip: metinio NPD suma dauginama iš dienų skaičiaus nuo mokestinio laikotarpio pradžios iki galutinio išvykimo dienos ir dalijama iš kalendorinių metų dienų skaičiaus (365 dienų, žr. GPMĮ 29 straipsnio komentarą).

Pavyzdžiai

1. Galutinai išvykstantis iš Lietuvos 2019 m. mokestiniu laikotarpiu nuolatinis Lietuvos gyventojas, tarkim, turi teisę į 2160 Eur metinį NPD. Galutinio išvykimo iš Lietuvos diena yra 2019 m. gegužės 10 d., t. y. 130 mokestinio laikotarpio diena. Taikytino metinio NPD suma yra: $2\,160 \times 130 : 365 = 769,32$ Eur.

2. Galutinai iš Lietuvos 2020 m. balandžio 2 d. išvykstančiam gyventojui, gavusiam 2 000 Eur darbo užmokestį, 2020 m. balandžio 2 d. teikiamoje deklaracijoje taikytino metinio NPD dalis yra 1 047,12 Eur ($4\,200$ Eur x 91 d. (išbūtų dienų skaičius) : 365 d.).

Atsižvelgiant į nuo 2020 m. liepos 1 d. įsigaliojusį naują didesnę metinį NPD, gyventojas gali pateikti patikslintą galutinai išvykstančio iš Lietuvos gyventojų deklaraciją ir perskaičiuoti jam taikytiną metinio NPD dalį bei pajamų mokestį. Metinio NPD dalis sudarys 1 196,71 Eur ($4\,800$ Eur x 91 d. (išbūtų dienų skaičius) : 365 d.).